...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 260 (8167) НОЯБРИИН 4 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1956 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Колониальна дарлалтын гэнжые мулта татажа хаяад, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна бэеэ дааhан байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Азиин болон Африкын арадуудта халуун баяр хүргэе!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 39 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудhаа).

СОВЕТСКО-БЕЛЬГИЙСКЭ КОММЮНИКЕ

Советскэ Правительствын уряалаар Советскэ Союзтэ ...hэн Бельгиин правительственна делегаци манай ...о 1956 оной октябриин 22-hоо ноябриин 2 хүрэ... айлшалаа. Энэ делегациие Премьер-Министр г-н ... Ван Акер, тэрээнэй ябаhанай hүүлээр, октябриин 26-hаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Поль-Анри Спаак толгойлоо.

...эрэй Москвада байха үедэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Бельгиин правительственна делегацинуудай хоорондо хэлсээн хэгдээ. ...ндэ Советскэ талаhаа иимэ хүнүүд хабаадалсаа: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ... Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов. Бельгийскэ талаhаа хэлсээндэ иимэ хүнүүд хабаадалсаа: Премьер-Министр Ахилл Ван Акер, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Поль-Анри Спаак, Гадаадын Хэрэгүүдэй, Гадаадын Худалдаа наймаанай министерствонүүдэй Генеральна Секретарь Луи Шейвен, Гадаадын Худалдаа наймаанай Министерствын захиргаанай Генеральна Директор Виконт Обер Де Тьези, Бельгиhээ СССР-тэ байдаг Посол Вальтер Лоридан.

Советскэ талаhаа хэлсээндэ тэрэшэлэн иимэ хүнүүд хабаадалсаhан байна: СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Культурын Министр Н. А. Михайлов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. А. Зорин, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-hээ Бельгидэ байдаг Посол В. И. Авилов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ 1-дэхи таhагые даагша А. А. Арутюнян. Бельгийскэ талаhаа тэрэшэлэн иимэ хүнүүд хабаадалсаа: Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Кабинедэй Начальник Робер Ротшильд, Премьер-Министрын Кабинедэй Начальнигай орлогшо Робер Сенелль, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Зүүн Европын таhагай Директор Граф Шарль Де Керкхове Де Дентергем, Бельгиhээ СССР-тэ байдаг посольствын советник Андрэ Фортомм.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд, тэрэшэлэн уласхоорондын ...хы асуудалнууд хэлсээнэй үедэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдөө.

Хэлсээндэ хабаадагшад бэе бэедээ найдалсажа, ...ойлголсон хөөрэлдэбэ.

Советско-бельгийскэ харилсаануудые политическэ, экономическа, культурна талаарнь саашадань хүгжөөхэ хоёр ороной арадуудта ашатай туhатай байхаhаа ... бүгэдэниитын эб найрамдал, аюулгүй байдал ...үүлхэ хэрэгтэ туhалха байна гэжэ Советскэ Союзай, Бельгиин Правительствонуудай түлөөлэгшэд ...а.

Хоёр ороной харилсаае hайжаруулхын, бэе бэедээ ...лсэлэг болохын тула саашадаа бүхы хэмжээ абажа байhанаа хоёр гүрэнэй түлөөлэгшэд мэдүүлээ. ...хоорондын этигэл найдабари туйлахын, бэе бэеэ ...олсохын тулада уулзалгаяа олошоруулха, тиимэ ...лгануудай үедэ бэе бэеэ hайнаар ойлголсохо ...ла байна гэжэ тэдэ түлөөлэгшэд мэдэрhэн байна. Хоёр оронуудай гүрэнэй ажал-ябуулагшад саашадаа ...ургэлжэ уулзажа байха бээзэ гэжэ найдажа байhанаа тэдэнэр мэдүүлээ.

Бельгиин парламентын, СССР-эй Верховно Соведэй бэедээ делегацинуудые эльгээлсэhэн ушар, Бельгиин правительственна делегациин мүнөө Москва ерэжэ советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэhэн ушар хадаа СССР-эй, Бельгиин хоорондохи хани ёhоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ, эдэ хоёр оронуудай бэе бэедээ hайнаар этигэлсэхэ ябадалые саашадаа туйлаха хэрэгтэнь туhа нэмэри хээ, саашадаашье хэхэ байна гэжэ Советскэ Союзай, Бельгиин правительствонуудай түлөөлэгшэд сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэhэн байна.

Нэгэдэмэл Наценуудай Организациин Уставай дүримүүдые наринаар сахижа, эб найрамдал хангаха ехэ хүсэлтэй байhанаа хоёр тала мэдүүлээ. Али бүхы арсалдаае эбэй ёhоор шиидхэхэ, хүсэ хэрэглэхэ ябадалые хорихо шухала гэжэ ООН-эй Уставай дүримүүд дотор хэлэгдэнэ.

Гүрэнүүд хоорондоо харилсахадаа бэеэ даанхай байдалаа, территориингоо бүрин бүтэн байлгые хүндэлэлсэхэ, бэе бэедээ добтололсохогүй, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, амгалан ёhоор зэргэ оршон ажаhуужа, экономическа талаараа харилсаха гэhэн иимэ ёhо гуримые бэелүүлхэ уялгатай гэжэ Советскэ Союзай, Бельгиин гүрэнэй ажал-ябуулагшад хэлсээнэй үедэ зүбшөөгөө.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал дэлгэрэнгыгээр, ашатай туhатайгаар зүбшэн хэлсэгдээ. Мүнөө үедэ буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэхэ гээшэ уласхоорондын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ Советскэ Союзай, Бельгиин түлөөлэгшэд мэдэрээ. Энэ асуудалые hайнаар шиидхэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ шухала байна.

Уласхоорондын түгшүүрилые саашадань hулаpуулжа, арадуудай хоорондо амгалан ёhоной харилсаа hайжаруулха шухала байна гэжэ хоёр оронуудай түлөөлэгшэд зүбшөөгөө.

Хоёр оронуудай хоорондо хэгдэжэ байгаа худалдаа наймаае хэлсээндэ хабаадагшад тодорхойгоор хаpажа үзөө. Удаан болзороор хэлсээ баталжа, эд бараа ехээр абалсадаг болодог байгаа hаа хоёр оронуудта ашатай туhатай байха hэн гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Бэе бэедээ эд бараа худалдан абалсаха тухай гурбан жэлэй болзортойгоор баталагдаха хэлсээе Брюссельдэ дүүргэхэ шухала гэжэ хоёр таланууд зүбшөөгөө. Энэ хэлсээн Москвада эхилhэн байна.

Москва Брюссель хоёрой хоорондо агаарай сэхэ холбоо байгуулха гээшэ угаа шухала байна гэжэ хоёр правительствонуудай түлөөлэгшэд сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлээд, энэ асуудалаар хамтын протокол баталаа.

Хоёр оронуудай түлөөлэгшэд хэлсээ хэхэдээ культурна харилсаае саашадань hайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулаа. Культурна харилсаа байгуулха тухай хэлсээн баталагдаа. Хоёр ороной хоорондо культурна, научна харилсаае али бүхы талаарнь hайжаруулхын тулада энэ хэлсээн туhалха байна.

Бельгиин гражданинуудые, тэрэшэлэн СССР-тэ ажаhуужа байhан Бельгиин урданай гражданинуудые Советскэ Союзhаа Бельги ошуулха тухай асуудал Бельгиин талаhаа табигдаа. Хэрбээ Бельгиин гражданинуудай, тэрэшэлэн Советскэ Союзда ажаhуужа байhан Бельгиин урданай гражданинуудай Бельги ошохо дуратай байhанаа мэдүүлхэ hаань, тэдэ гражданинуудай, тэрэшэлэн бүлэнэрэйнь Бельги ошохо асуудал hайнаар шиидхэгдэхэ байна гэжэ тэдэнэр үгэеэ ойлголсоо. Тиихэдээ, СССР ошохо дуратай байhан Советскэ Союзай гражданинуудай, тэдэнэрэй бүлэнэрэйнь Советскэ Союз ошохыень бельгийскэ засагаархид зүбшөөхэ байна.

Мүнөө хэгдэhэн хэлсээн хадаа hайнаар үнгэрбэ гэжэ хоёр правительствын түлөөлэгшэд сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлхэ зуураа, иимэрхүү уулзалгануудые дахин хэбэл туhатай байна гэжэ тэдэнэр зүбшөөгөө.

СССР-эй Правительствын даалгабаряар
Д. ШЕПИЛОВ.

Бельгиин Правительствын даалгабаряар
Поль-Анри СПААК.

Москва, 1956 оной ноябриин 2.

Советско-бельгийскэ коммюникедэ гар табигдаба

Ноябриин 2-то Кремлевско Ехэ ...до Советско-бельгийскэ коммюникедэ гар табигдаа. СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов, Бельгиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Поль-Анри Спаак гэгшэд коммюникедэ ...табяа. Москва Брюссель хоёрой ...ндо агаарай сэхэ хэлхеэ холбоо байгуулха тухай Протоколдо табигдаа.

Протоколдо гар табиха үедэ советскэ талаhаа иимэ хүнүүд байлсаа: ... Н. А. Булганин, А. И. Микоян, В. М. Молотов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. Н. Косыгин, В. А. Малышев, И. Ф. Тевосян, СССР-эй Культурын Министр Н. А. Михайлов, Агаарай гражданска флодой главна Управлениин начальник С. Ф. Жаворонков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо, В. А. Зорин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-hээ Бельгидэ байдаг Посол В. И. Авилов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ нэгэдэхи таhагые даагша А. А. Арутюнян, СССР-эй МИД-эй Протокольно таhагые даагша Ф. Ф. Молочков.

Бельгиин талаhаа иимэ хүнүүд байлсаа: Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын генеральна секретарь Лу Шейвен, Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын захиргаанай директор обер де Тьези, Бельгиhээ СССР-тэ байдаг Посол Вальтер Лоридан, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Кабинедэй начальник Робер Ротшильд, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Зүүн Европын таhагай директор граф Шарль де Керкхове де Дентергем, СССР-тэ байдаг Бельгиин посольствын советник Андрэ Фортомм, Посольствын секретарь С. де Малевски-Малевич.

Хэблэлэй, кинохроникын, тэрэ тоодо Бельгиин журналистнууд байлсаа.

(ТАСС).

СССР-эй Бельгиин Правительственна делегацинуудай хэлсээн

СССР-эй, Бельгиин Правительственна делегацинууд Кремльдэ ноябриин 2-то хэлсээ хэжэ үргэлжэлөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов хэлсээндэ хабаадалсаба.

Бельгиин талаhаа хэлсээндэ иимэ хүнүүд хабаадалсаба: Гадаадын хэрэгүүдэй министр Поль-Анри Спаак, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Луи Шейвен, Гадаадын худалдаа-наймаанай министерствын захиргаанай генеральна директор Вальтер Лоридан.

Хоёр тала ноябриин 2-то хэлсээ хэхэдээ

Советско - бельгийскэ харилсаануудые хүгжөөхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, хоёр оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай харилсаа hайжаруулха тухай шиидхэбэри гаргаа.

Хоёр оронуудай hонирхожо байhан уласхоорондын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Хэлсээн нүхэрэй ёhоной, бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда болоо.

(ТАСС).

...ириин Президент Шукри Куатли СССР-эй Оборонын Министр Г. А. Жуковтай уулзаба

...риин Республикын Президент ... Куатли СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай маршал ... Жуковтай ноябриин 2-то уул... тэрээнтэй хөөрэлдөө.

Оборонын Министр Абдуль Хасиб Раслан Сириин Президенттэй сугтаа ябалсаа.

Советскэ Союзай маршал В. Д. Соколовский, Армиин генерал А. И. Антонов, Армиин генерал М. И. Казаков хөөрэлдөөндэ байлсаа.

Хөөрэлдөөн нүхэрэй ёhоор үнгэрөө.

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомдо, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Ноохо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохын тула Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ хүдэлмэри хэhыень КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет hайшаан тэмдэглэнэ. 2255 тонно гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 206 тонно ехэ,нёлондо жэлэй энэ үеын-хидэ орходоо 319 тонно ехэ ноохон гүрэндэ тушаагдаа. Мүн тэрэшэлэн республикын колхозууд болон совхозууд hү, хартаабха болон овощь ехээр абажа, hайн амжалта туйлаба.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Бурят-Монголой АССР-эй колхознигуудые, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна, советскэ болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые туйлаhан амжалтаарнь амаршалаад, ноохо, мяха, hү, хартаабха,овощь болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй XX съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлхээр тэдэнэр саашадаашье оролдосотойгоор ажаллаха бээзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

Египедтэ харша добтолгые дары болюулха

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй мэдүүлгэ

Англиин, Франциин, Израилиин империалистнуудай Египедтэ хэhэн зэбсэгтэ добтолгые советскэ арад бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй сугтаа ехээр дураа гутан буруушаажа байна. Египет арадта харша энэ ээзэрхэг түримхэй дайн хадаа Египедтэ, тэрэшэлэн Дүтын ба Дунда Востогой бүхы оронуудта колониальна гурим дахин тогтоохо гэhэн зорилготой юм.

Национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэжэ байhан египет арадта ехээр талархажа байhанаа Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет мэдүүлнэ.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци эб найрамдалда дуратай арадуудай эрилтые хараадаа абажа. Англиин, Франциин, Израилиин гаргаhан ээзэрхэг түримхэй аашые болюулхын түлөө дары хэмжээ абажа, интервентнүүдэй сэрэгүүдые Египедэй территориhоо дары гаргаха ябадалые туйлаха бээзэ гэжэ найдажа байhанаа Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет мэдүүлнэ.

Египедтэ харша зэбсэгтэ добтолгын хэгдэhэн тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхын зорилгоор Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой онсо заседаниие ойрын сагта зарлаха гэhэн Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлые Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет hайшаажа байна.

Эб найрамдал хамгаалхын тулада эдэбхитэйгээр тэмсэхэ шухала байна. Египедтэ хэгдэhэн зэбсэгтэ добтолгые дары болюулжа, эб найрамдал тогтоохын тула хэмжээ абаха шухала.

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет.

ЕГИПЕДТЭ БОЛОhОН ДАЙЕ ДАРЫ БОЛЮУЛАГТЫ!

Москвада Фрунзын нэрэмжэтэ бүд ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада болоhон митинг

Эрхэ сүлөөдэ дуратай Египет арадта Англи, Франци, Израиль хорото муухайгаар добтолон оробо. Бүхы дэлхэйн ажалшад ехээр дураа гутажа байhанаа мэдүүлнэ.

— Египедтэ болоhон дайе дары болюулагты! гэжэ советскэ хүнүүд эрилтэ табина. Москвадахи Фрунзын нэрэмжэтэ бүд ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын коллективэй ноябриин 2-то болоhон митинг дээрэ иимэ эрилтэ шангаар табигдаа.

Ээрэлгын цехын мастер А. Т. Вязкова, фабрикын директор С. П. Леонова, партийна комитедэй секретарь Л. В. Майорова болон бусад үгэ хэлэхэдээ Египет арад хатуу шэрүүн тулалдаанда үнэн зүб хэрэгэйнгээ түлөө илаха бээзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлээ.

Митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар резолюци баталан абаа.

(ТАСС).

Египедтэ харша зэбсэгтэ добтолгые Ленинградайхид буруушажа байна

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 2. (ТАСС). Англо-французска колонизаторнуудай, тэрэшэлэн Израилиин хэhэн Египедтэ харша зэбсэгтэ добтолгые ленинградайхид ехээр буруушаажа байна. Металлическа заводой хүдэлмэришэд мүнөөдэр үдэрэй халаанай дүүрэхэдэ предприятиингаа газаа митинг эмхидхээ. Мастер Е. Я. Лисовский түрүүлэн үгэ хэлээ. Нүхэр Е. Лисовскиин үгэ хэлэhэнэй удаа трибунада наhатай эхэнэр, цехын экономист В. П. Никитина гараба. Тэрэ иигэжэ мэдүүлээ:

— Дүтын ба Дунда Востогто мүнөө үедэ боложо байhан юумые бидэнэр анхаралтайгаар адаглан хаража байнабди. Англо-французска колонизаторнуудай, тэдэнэрэй туhамаршад болохо израилиинхидай хорото аашые ехээр буруушаажа байнабди. Египедтэ харша зэбсэгтэ добтолгын хэгдэhые буруушааhан Советскэ Правительствын мэдүүлгые манай заводой олон мянган коллектив ехээр hайшаажа байна. Англо-французска империалистнуудта бидэнэр мүнөөдэр иигэжэ хэлэхэ байнабди. «Египедтэ харша хэhэн зэбсэгтэ добтолгоёо дары болюулагты!»

Митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар резолюци баталан абаа. Египедтэ харша зэбсэгтэ добтолгые ехээр буруушааhан тухай, эб найрамдалда дуратай бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнөөр дэмжэгдэhэн египет арад үнэн зүб хэрэгэйнгээ түлөө тэмсэхэдээ илаха бээзэ гэжэ найдажа байhан тухай тэрэ резолюци соонь хэлэгдэнэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Р. Ц. Банзаронии БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Р. Ц. Банзароной түрэhөөр 50 наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, мүн советскэ аппаратда, колхозой түрүүлэгшын тушаалда удаан саг соо таhалгаряагүй хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө нүхэр **Рабдан Цыцыктуевич Банзаронии** Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй байшан 1956 оной ноябриин 2.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Ц. Цыдыповые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Ц. Цыдыповэй түрэhөөр 50 наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, мүн партийно-советскэ аппаратда, колхозой түрүүлэгшын тушаалда удаан саг соо таhалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө нүхэр **Бато-Мунко Цыдыпович Цыдыповые** Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй байшан 1956 оной ноябриин 2.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

КПСС-эй Улан-Удын горкомой лектор нүхэр В. И. Хогоевае Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

КПСС-эй Улан-Удын горкомой лектор нүхэр В. И. Хогоевагай түрэhөөр таби наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, пропагандын хүдэлмэри hайнаар ябуулха хэрэгтэ габьяатай байhыень тэмдэглэжэ, нүхэр **Валентина Иннокентьевна Хогоевае** Бурят-Монголой АССР-эй Вереховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй байшан 1956 оной ноябриин 2.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Филологическа наукануудай кандидат нүхэр Д. А. Абашеевые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят хэлэ шэнжэлгын талаар, мүн научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта, hургуулида үни удаан саг соо hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө филологическа наукануудай кандидат нүхэр **Даниил Алтаевич Абашеевые** Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо
П. ЧЕПАРИН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй байшан 1956 оной ноябриин 2.

Лекци

Коммунистическэ парти—Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциие зоригжуулан, эмхидхэгшэ мүн

39 жэлэй урда тээ Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци илан мандажа, дэлхэйдэхинэй түүхэдэ шэнэ үе сагые нээһэн юм. Научна коммунизмын һургаал бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй туг доро В. И. Ленинэй байгуулһан коммунистнуудай агууехэ парти эмхидэн бэхижээ. Россин хүдэлмэришэн анги марксизм-ленинизмын хамагые илагша һургаалаар зэбсэгжэһэн байлдаанууд дотор хатуужаһан партитай байһанай ашаар лэ таряашадтай холбоо барисаа тогтооһон, 1917 оной октябрьда помещигүүдэй, капиталистнуудай засагые усадхаад, Советскэ социалистическэ гүрэн байгуулжа, шэнэ, социалистическэ общество тогтоожо эхилхэ аргатай болоо.

1917 оной февральда Россидахи хаанта засаг арадай революцяар унагаагдаһан юм. Олон миллион улад зониие түрүүлэн ябаһан пролетариат энэ илалта хангаһан байна.

Тус революци ороной ажабайдалда эрид ехэ хубилалта үүсхээ, хэдэн арбаад миллион хүдэлмэришэд болон таряашадые политическэ тэмсэлдэ жагсаан бодхоогоо. Гэхэ зуура, тиихэ үеын Росси мэтэ—тиимэ жэжэ буржуазна орон дотор «жэжэ буржуазна этэгээдүүдэй ехэ нүлөөн хамаг юумые дайраад, ушар ёһо мэдэхэ пролетариадые тоогойнгоо талаар, мүн үзэл бодолой талааашье доро дараһан, тайлбарилан хэлэбэл—политикада жэжэ буржуазна үзэл бодолтойгоор хандадаг олохон хүдэлмэришэдые өөрынгөө талада татажа оруулһан байгаа» (Зохёолнууд, том 24, нюур 41) гэжэ Ленин зааһан юм.

Энэ ушар ямар юумэндэ хүргөөб гэхэдэ, февральска буржуазно-демократическа революциин илаһанай эсэстэ орон дотор хоёр засаг тогтоһон юм. Хоёр диктатура: Сагзуурын правительство нэрэтэй буржуазин диктатура, хүдэлмэришэн ба солдат депутадуудай Совелүүд болоһон пролетариадай ба таряашадай диктатура тогтоо бэлэй.

Хүдэлмэришэн ба солдат депутадуудай Совелүүд—революционно правительствын формо мүн байгаа. Гэбэшье, меньшевигүүдэй ба эсэрнүүдэй эбсэгшэ партинууд Совелүүд дотор олонхинь болоод, тэрэниие нүлөөн доро оруулһан юм.

Ажамидаралайнгаа эрилтын бэелүүлэгдэхые, түбхын түрүүндэ дайн байлдаа зогсоохыень үнэхөөрөө революционно засагай органууд болохо Совелүүдһээ арад түмэн хүлеэгээ һэн. Зэбсэгтэ пролетариат ба солдадууд Совелүүдэй хүсэтэ түшэг тулгууринь болоһон юм. Буржуазна Сагзуурын правительство тиимэ түшэг тулгууригүй байһан дээрэһээ Совелүүдые тоохо баатай болоо һэн. Совелүүд зэбсэгтэ арад зондо түшэглэбэл, бүхы засаг түрые гартаа абажа шадаха байгаа. Гэбэшье, Петроградска хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Совет дотор шургаһан меньшевигүүдэй, эсэрнүүдэй удамаршад засаг захиргаае Сагзуурын правительствын гарта һайн дураараа үгөө һэн.

Нэгэ засаг тогтоожо, ондоогоор хэлэбэл бүхы засаг захиргаае буржуазин мэдэлдэ гү, али үгышье һаа,—пролетариадай ба үгытэй таряашадай мэдэлдэ бүримүһэн оролгоор тэрэ үеын оршон байдал шиидхэгдэхэ ёһотой байгаа.

Большевигүүдэй парти тон шэнэ эрхэ байдалда орохоёо байгаа бэлэй. Тэрээнһээ шалтагаалан партиин ба Росси доторхи олохон хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд зарим тэды мэгдэлгэ гаргаһан, бата хараа шугамгүй байгаа. ЦК-гэй Бюро тэрэ дары Сагзуурын правительстводa огто этигэхэгүй гэдэг зүб хараа шугам гол түлэб баримталхаһаа гадна, мүн революциин хоёрдохи, социалистическэ шатада сэхэ дамжан орохо зорилго тиихэ сагта үшөө табяагүй бэлэй. Энэнь юугээр тайлбарилагдахаб гэхэдэ, революционно үеын эридэг эли тодо ба эрид шууд хараа бодол партида (хилын саанаһаа Ленинэй ерэхэ хүрэтэр) үшөө үгы һэн.

И. В. Сталин сүлэлгэһөө бусамсаараа (1917 оной мартын 12-то) революциие хүгжүүлхэ тон шухала асуудалнуудаар зүб, ленинскэ хараа бодол баримталһан хэбэртэйгээр Партиин түүхын хуряангы курс соо, И. В. Сталинай Хуряангы биографи дотор, мүн түүхын-партийна хэдэ хэдэн зохёолнууд соо харуулагдадаг байгаа. Үнэндөө Сталин Сагзуурын правительствые условно дэмжэхэ гэһэн. эбэй хэлсээ хэжэ эхилхыень баадхахын тула Сагзуурын правительстводa нүлөөлхэ гэһэн Каменевай алдуутай хараа бодолые зүйтэйдэ тоолодог байгаа. Гэхэ зуура, И. В. Сталин оппортунист Каменевһаа ондоогоор хандажа, тэрэ тээлмэрдэлгэеэ дары зайсуулаад, большевигүүдэй апрельскэ конференци дээрэ Ленинииe бүримүһэн дэмжэһэн юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Большевигүүдэй парти үнгэрһэн бүхы түүхынгээ хүгжэлтөөр социалистическэ революциие толгойлхын тулада бэлэдгэһэн байна. Большевигүүдэй парти буржуазно-демократическа революциие социалистическэ болгон хүгжөөхэ тухай, түрүүшээр нэгэ, тусхайлан абтаһан капиталистическэ орон дотор социализмын илажа болохо тухай ленинскэ һургаалаар зэбсэглэгдэнхэй байгаа.

Россида тохёолдоһон оршон байдалые В. И. Ленин бүри хилын саана байха үедөө, «Холоһоо эльгэһэн бэшэг» доторoo сэсэн мэргэнээр сэгнээд, партиин ба хүдэлмэришэн ангиин зорилгонуудые тодорхойлһон революциин шэнэ, социалистическэ шататай дашарамдуулан партиин бэелүүлхэ стратеги болон тактикын гол зүйлнүүдые хараалжа үгөө һэн.

«...Хүдэлмэришэд, таанар хаанта засагта эсэргүү гражданска дайнда пролетарска, арадай гайхамшаг баатаршалга гаргаат, революциин хоёрдохи шатада өөрын илалта бэлэдхэхын тула, пролетарска ба арад бүгэдын эмхидэлэй гайхамшаг габьяа гаргаха ёһотойт» гэжэ Ленин бэшэһэн юм (Зохёолнууд, т. 23, нюур 300).

В. И. Ленин Россида ерэһэнэйнгээ һүүлээр гайхамшагта Апрельскэ тезисүүд доторoo революциин бүхы үндэһэн асуудалнуудта: дайн тухай, хоёр засаг тухай, Сагзуурын правительстводa ямараар хандаха тухай, меньшевигүүдэй ба эсэрнүүдэй эбсэлгэтэ партинууд тушаа ямараар хандаха тухай, Совелүүдэй республика тухай, большевигүүдэй экономическа хараа бодол тухай, пролетариадай парти тухай, II Интернационал доторхи хэрэг ушарай ямар байһан тухай асуудалнуудта харюу үгэһэн байгаа. Тэрэ үеын өөрэ байдалые тайлбарилха зуураа, ушар багашаг мэдэдэг, эмхидэлээр муушаг байһан дээрэһээн засаг түрые буржуазида үгэһэн революциин нэгэдэхи шатаһаа тэрэнэй хоёрдохи шатада дамжан ороһон ябадал болоно, энэ шатань засаг түрые пролетариадай ба үгытэй таряашадай мэдэлдэ оруулха ёһотой гээ һэн.

Ленинэй стратегическэ түсэб буржуазин засагые усадхаха, үгытэй таряашадтай пролетариадай холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ, Совелүүдэй республикын түхэлтэйгөөр пролетариадай диктатура эмхидхэхэ ябадалые революциин гол шухала зорилго мүн гэжэ харадаг байгаа.

В. И. Ленин 1905 ондохи ородой революциин, илангаяа 1917 оной февральска революциин дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн согсолһоной үндэһөөр, Совелүүдэй республика Россидахи пролетариадай диктатурын политическэ эгээн таарамжатай формо болохо тухай гайхамшаг сэсэн тобшолол хэһэн юм. Тиигэжэ Ленин түрэ засагай түлөө, социалистическэ революциин илалтын түлөө тэмсэхэ хүсэн түгэс зэбсэгые пролетариадай ба тэрэнэй партиин мэдэлдэ оруулһан байна.

Капитализмһаа социализмда дамжан орохо үеэр обществын политическэ эмхидэлэй формо болгон Совелүүдые эмхидхэхэ гэһэн Ленинэй тобшололынь пролетариадай диктатурын ондоо формонуудай байжа болохые арсаһан удхатай бэшэ юм. «Капитализмһаа социализмда дамжан орохо ябадал элдэб, олон янзын политическэ формонуудые бии болгохонь элитэ, гэбэшье, гол удхань зайлашагүй нэгэл байха: **пролетариадай диктатура** болохо юм» (Зохёолнууд, т. 25, нюур 385).

Ленинэй энэ заабаринь Хитадай Арадай Республикын ба арадай демократиин бусад оронуудай түүхэтэ дүй дүршэлөөр бүримүһэн баталагдан тодоруулагдаа.

Ленин багшамнай буржуазида эсэргүү тэмсэлдэнь хүдэлмэришэн ангиие хододоо дэмжэжэ шадаха үгытэй таряашадые пролетариадай тала тээшэ татаха зорилго Апрельскэ тезисүүд доторoo табиһан юм. Тиимэһээ, помещигүүдэй газарые хуряажа абаха, гүрэн доторхи бүхы газарые национальна мэдэлэй болгохо гэһэн эрилтэ тезисэйнгээ аграрна хуби соо табиһан байна. Батрак ба таряашан депутадуудай нютагуудтахи Совелүүдэй мэдэлдэ газарые үгэхэ гэжэ дурадхагдаа һэн.

Национальна асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ олон үндэһэ яһатантай Росси дотор болохо революцида угаа ехэ элсүүлхы удхашанартай байһан юм. Ленинэй һургаалда үнэн байдаг большевигүүд хаанта засагта дарлагдадаг байһан нацануудай ба арад үндэһэтэдэй Россиһаа таһаран түсгаарлаха хүрэтэрөө өөһэдынгөө байдал тодорхойлхо бүрин сүлөөе соносхоо һэн. Тиихэдэ хүсэрхэлгын үндэһөөр бэшэ, харин бүхы нацануудта хамаададаг хүдэлмэришэд ба таряашадай сүлөөтэ, ахадүүгэй холбоо барисаа байгуулха гол ёһонуудые үндэһэ болгожо, бүри томо гүрэн тогтоон байгуулхын түлөө тэмсэһэн юм. «Российска республикын демократическа байха бүринь, хүдэлмэришэн ба таряашан депутадуудай Совелүүдэй республика боложо тэрэнэй амжалтатайгаар эмхидхэ бүринь—тиимэ республика гээшэ **бүхы** нацануудай ажалша олониитын **һайн дураараа** татагдаха хүсэн улам ехэ болохо» гэжэ Ленин бэшэһэн юм (Зохёолнууд, т. 24, нюур 52).

Ленин орон соохи тэрэ үеын эрхэ

Октябрьска үдэрнүүдтэ В. И. Ленин телефонно станци эзэлхэ даалгабари Балтиин флодой матросуудта үгэжэ байна.
(Уранзурааша П. Васильевай зураһаа).

ТАСС-эй фотохронико.

байдалда зохилдуулан, «Бүхы засаг түрые Совелүүдтэ үгэхэ!» гэһэн лозунг Апрельскэ тезисүүд доторoo табяад, ородой революциие амгалан ёһоор хүгжөөжэ болохо гэжэ партида заагаан юм, тэрээн тухайдань онсо тэмдэглэхэ шухала байна. Бүхы дэлхэй дээрэ үндэһэн хубилалтанууд болоһонтой дашарамдуулан, хэдэ хэдэн оронуудай амгалан замаар, гражданска дай хэнгүйгөөр социализмда орожо болохо тухай КПСС-эй XX съездын тобшолол дотор Ленинэй тэрэ заабаринь саашадаа үргэлжэлүүлэн хүгжөөгдөө.

Большевигүүдэй парти Ленинэй Апрельскэ тезисүүдые нэгэн һаналтайгаар дэмжээд, вождёо тойрожо бүри нягтаар эмхидэн жагсаба.

Ленинэй түүхэтэ тезисүүдые большевигүүдэй партиин Бүхэроссийска апрельскэ конференци хүтэлбэри болгоһон байгаа. Каменевай, Рыковэй ба бусад оппортунистическэ этэгээдүүдэй урбаһан хараа бодол тус конференци дээрэ элирүүлэгдэн сохигдоһон байна.

Революциие амгалан ёһоор хүгжөөхэ гэһэн партиин хараа заабари июльскэ үдэрнүүдһээ хойшо хубилһан байна. Юундэб гэхэдэ, засаг захиргаан бүхы дээрээ буржуазин мэдэлдэ ороһон, мүн большевигүүдэй парти нюуса байдалда орохо баатай болоһон, партиин ба революциин вождь В. И. Ленин Сагзуурын правительствын тагнуулшадһаа бээ нюуха ёһотой болоһон юм. Сагзуурын правительство Лениниие хуулиһаа гадуур хүн гэжэ соносхоо һэн.

«Июниин 3-най, 4-нэй хүдэлөөн манифестаци хэхэ зэргээр Совелүүдые засагаа абахыень баалаһан һүүлшын һэдэлгэ байгаа... Рссидахи революциие мүнөө амгалан ёһоор хүгжөөхэ аргагүй болоо. Тиимэһээ, нэгэн гэбэл контрреволюци, нэгэн гэбэл шэнэ революци бүримүһэн илаха ёһотой гэһэн асуудал түүхээр табигдаа» — гэжэ В. И. Ленин заааһан байна. (Зохёолнууд, т. 25, нюур 195—196).

1917 оной июлиин 26-һаа августын 3 хүрэтэр Петроградта большевигүүдэй партиин VI съезд боложо, революциин энэ шэнэ үедэ шухала шэнэ тактика зохёогоо һэн. Манай парти VI съезд хүрэтэрөө нилээд ургаһан ба бэхижэһэн байгаа. Өөрынгөө зэргэдэ 240 мянга шахуу гэшүүдтэй болонхой байба. Манай парти гурбахан һарын турша соо хоёр дахин нэмэһэн, тэрэ үеэр үдэр бүри 320 мянган хэһэг тиражтайгаар гарадаг 41 газетэтэй болоо һэн.

Нютаг нютагһаа абтаһан мэдээсэлнүүд хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриин хэмжээн тухай, хүдэлмэришэдэй гүн худар большевигүүдэй партиин хэр ехээр нэбтэрэн ороһон, ажалша олониитые үргэнөөр хабаадуулжа байһан тухайдань эли тодоор харуулаа һэн. Съездын хахад сагынь тэдэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан байна.

Большевигүүдэй хүтэлбэрилдэг Красноярска Совет экономическа бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэлые толгойлһон: эдеэ хоолой зүйлнүүдһээ гадна, мүн эд бүд болон эгээн шухала бусад хэрэгсэлнүүдые карточкаар үгэхэ гурим тогтооһон байгаа.

Партимнай Совелэй хүтэлбэрилхы органуудта олонхинь боложо шадаагүй газарнуудташье олониитые хойноһоо дахуулаа, хүдэлмэришэдэй түрилтэ доро жэжэ буржуазна удамаршадай сухарихыень баадхаа.

Профессиональна союзууд, илангаяа заводской комитедүүд мүн лэ большевигүүдэй партида түһалдаг шухала түшэг тулгууринь болоһон байгаа. Манай парти муниципалитедүүдтэ ябуулха хүдэлмэриие тон шухалада тоолодог байба. Өөрынгөө хүдэлмэридэ түшэг болгохо базаяа үргэдхэхэ зорилгоор партимнай таряашадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Сэрэгэй организацинуудай хүдэлмэриие ехэ удхашанартайда тоолодог байгаа. Сэрэгүүдтэхи большевистскэ партийна организацинууд таряашадһаа бүридэһэн армиин дунда хүдэлмэри ябуулжа, пролетариат болон таряашадые хоорондонь холбогшо һудал болоһон юм. Манай партиин агитаторнууд хаа хаанагүй ябуулга хэжэ, ленинскэ үзэл суртал тайлбарилан ойлгуулһан, большевистскэ эмхидэл дэлгэрүүлһэн байна.

Таряашадаар олон национальна үсөөнхидэй дунда партийна хүдэлмэри ябуулһан ушар таряашадтай партиин холбоо барисаа хэхэ ябадалда туһалаа. Партимнай хүдэлмэришэн залуушуулай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулһан юм.

VI съезд дээрэ нютаг нютагай түлөөлэгшэдэй хэһэн элидхэлнүүдһээ харахада, манай парти улад зоной дунда олонхинь боложо шадаагүйшье һаа, шиидхэхы газарнуудаар бата тулгууритай болоһон байба.

В. И. Ленин съездын болохоёо байхада бэшэһэн «Политическэ байдал», «Лозунгнууд тушаа» гэжэ статьянууд доторoo социалистическэ революциин үедэ манай партиин бэелүүлхэ стратеги ба тактикые шэнжэлэн зохёоһон юм.

Партиин VI съезд В. И. Ленинэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон, иимэ тогтоол гаргаһан юм:

«Амгалан ёһоор хүгжэжэ, засаг түрые Совелүүдтэ түбэггүйгөөр дамжуулан үгэжэ шадагдахаяа мүнөө болигдобо. Юундэб гэхэдэ, засаг захиргаан үнэндөө контрреволюционно буржуазин гарта шэлжэн ороод байна.

Контрреволюционно буржуазин диктатурые бүримүһэн усадхаха ябадал мүнөө зайлашагүй шухала, зүб лозунг болонхой. Революционно пролетариат лэ, үгытэй таряашадай зүгһөө дэмжэгдээд байбал, шэнэ дэбжэлтэ хангаха энэ зорилгоёо дүүргэхэ байна» (РСДРП(б)-гэй Зургаадахи съездын протоколнууд, нюур 240).

Партиин шэнэ хараа бодолынь буржуазида эсэргүү восстани тэрэ дороо хэхые уряалха гэһэн удхатай бэшэ байгаа. Тэрэ дары уряалбал, буржуазин хорото аашын дүрэдэ ороһон удхатай болохо байһан юм. Пролетариадые сагһаа урид байлдаанда татажа оруулха гэжэ буржуази ехэ оролдолго гаргаа бэлэй. Баримталха хараа бодолой шэглэлыел партимнай зааһан байгаа бшуу. Баруун оронуудта пролетарска революциин илаагүйдэ Росси дотор социализм илажа шадахагүй гэдэг троцкистска хараа бодолые партида баадхаха һэдэлгэ гаргаһан Преображенскидэ VI съезд шанга харюу үгэһэн юм. Буржуазиие унагаан усадхаха, засаг түрые пролетариадай эзэлэн абаха гол шухала эшэ нүхэсэл болгожо пролетариат хүдөөгэй үгытэйшүүл хоёрой хоорондо холбоо барисаа тогтоохо ябадалые арсаһан Бухаринай троцкистска тайлбарилгые, таряашадай үг шанарыень тон буруугаар тодорхойлһон тайлбарилгые VI съезд мүн лэ буруушааһан байгаа.

* *

Коммунистическэ партиин нүлөөнэй түргэнөөр ургаһан ушар контрреволюциин лагерьтахи сошердолые бүри ехэ болгоһон байгаа гэжэ июль һарада болоһон юумэнүүд элеэр харуулаа. Генералнууд ба офицернүүдтэ түшэглэн, Саг зуурын правительствые улам ехээр хашаһан буржуазин ба помещигүүдэй нэгэдэмэл фронт бүридэһэн юм. Совелүүд дотор шурган, эшээлһэн меньшевигүүд ба эсэрнүүд оппортунизмын намаг руу улам ехээр орожо, революцида ба хүдэлмэришэд, таряашадай хэрэгтэ урбаһан байгаа.

Баруун-Урда фронтын командалагша генерал Корнилов июлиин 7-до тусхай телеграмма эльгээжэ, «дайн байлдаанай боложо байһан газарта саазалга хэхэ, полевой сүүд эмхидхэхыень» Сагзуурын правительствоһаа эриһэн байна. Корнилов тиихэдээ армиин аппарадые эзэмдэхэ, сэрэгэй диктатура тогтоохо гэжэ хүсэһэн байба.

Августын 12-то, Москвада Гүрэнэй зүблөөн гэдэг нээгдээд, контрреволюциин удамаршад сугларaa һэн. Тэрэ зүблөөн дээрэ генерал Корниловые Россин диктатор болгон соносхохо гэжэ багсааһан байгаа.

Большевигүүдэй парти Гүрэнэй зүблөөнэй нээгдэхэ үдэр Москвада бүгэдэниитын забастовко хэхые уряалһан юм. Энээниие Москвагай пролетариат ехэтэ һайшаан дэмжээ бэлэй. Московско пролетариадай энэ забастовконь контрреволюциин хорото һанаашалгые таһалдуулаа һэн.

Буржуазин ба тэрэнэй Сагзуурын правительствын контрреволюционно зорилготой байһые тэдэ үдэрнүүдтэ хэдэн миллион хүн зон нюдөөрөө хараад, революци тушаа большевигүүдэй партиин тодорхойлго ба сэгнэлтын зүб байһанда этигээ бэлэй.

Пролетарска доодо шатын организацинууд, профсоюзуудай фабрично-заводской комитедүүд хаа хаанагүй большевигүүдэй мэдэлдэ ороо һэн. Большевигүүд хэдэ хэдэн районуудтахи советскэ аппарадые эзэлэн абаһан байгаа. Совелүүд доторхи партийна хүсэн хубилжа эхилээ һэн. Петроградска Совет, тэрэнэй жэшээгээр Московско Совет большевистскэ болоһон юм. Гельсингфорсын, Кронштадай, Выборгын, Ревелиин болон бусад городуудай Совелүүд Петроградска, Московско Совелүүдые һайшаан дагаһан байна.

Пролетариадай удаа, ажалша таряашадай гол хубинь большевигүүдэй талада ороһон юм. Хэрбээ 1917 оной март соо таряашадай 49 буһалгаан болоо һаа, сентябрьда 803 болоһон байгаа. Арми дотор большевигүүдэй нүлөөн мүн лэ угаа түргэнөөр ургажа байба.

Промышленна центрнүүдтэхи пролетариат сэрэгэй-революционно комитедүүдые, дайшалхы штабуудые байгуулаа һэн. Тэдэнь Корниловай тала баригшадтай тэмсэхэтээ хамта, засаг түрые өөһэдынгөө һэдэлдэ оруулһан байна.

Большевигүүд Совелүүдэй съездын зарлагдахые хүлеэжэ байха ёһогүй, харин энэ дары засаг түрые эзэлэн абаха зэргэтэй. Тиихэдэ бүхэдэлхэйн революциие, ородой революциие абарха байна гэжэ В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ заадаг байба. «Восстани хэнгүйгөөр засаг түрые эзэлэн абажа шадагдахагүй байгаа һаань, **дары восстани хэхэ хэрэгтэй...** Хүлеэжэ байбал—революциин үмэнэ гэмтэ ябадал болохо» гэжэ Ленин бэшэһэн юм. (Зохёолнууд, том 26, нюур 114—115).

Зэбсэгтэ восстани хэхэ тухайда Ленинэй табиһан асуудал партиин зүгһөө ехэтэ һайшаагдаа һэн. Зэбсэгтэ восстани хэхэ гэһэн шиидхэбэри ЦК-гэй октябриин 10-най, 16-най заседанинууд дээрэ абтаа бэлэй. Каменев ба Зиновьев ЦК-гэй тэдэ заседанинууд дээрэ хамараа сохюулаад, октябриин 18-да меньшевистскэ «Новая жизнь» газетэдэ «Бэшэгээ» гаргуулһан юм. Восстани хэнгүй байхыень партиие, пролетариадые тэрээн соогоо уряалһан байгаа. Зэбсэгтэ восстани хэхэ гэһэн партиин ЦК-гэй шиидхэбэриие Каменев ба Зиновьев тиигэжэ дайсанда дуулгажархиһан юм.

Манай парти урбагшадые намнаад, Ленинээ тойрожо бүри нягтаар эмхидэн нэгэдээд, зэбсэгтэ восстаниин бэлэдхэл хэжэ ороо бэлэй. Партиин ЦК восстани хүтэлбэрилхэ центр бии болгоо һэн. Партиин Центральна Комитедэй, В. И. Ленинэй хүтэлбэрээр хүдэлмэрилдэг тэрэ центртэ Бубнов, Дзержинский, Свердлов, Сталин, Урицкий һунгагдаһан байгаа.

Ленин октябриин 24-нэй һүни Смольнодо ерэжэ, восстани хүтэлбэрилхэ хэрэгые гартаа абаһан юм. 25-най һүни восстани эхилээ һэн. Улаан гвардиин отрядууд ба революционно сэрэгүүд вокзалнуудые, почто, телеграф, министерствонүүд, гүрэнэй банкые эзэлһэн байгаа. Предпарламент гэдэг тараагдаа һэн. Октябриин 26-най һүни революционно хүдэлмэришэд, солдадууд болон матросууд Үбэлэй ордониие добтолон эзэлээд, Сагзуурын правительствые арестовалаа һэн. Петроградта, тэрэ шадарай нютагуудта болоһон октябрьска байлдаанууд хэдэн үдэр үргэлжэлжэ, пролетариадай ба үгытэй таряашадай илалтаар дүүрээд, пролетариадай диктатура тогтоогоо.

Октябриин 25-най (ноябриин 7-ной) үдэшын 10 час 45 минутада, илалта түгэс восстаниин түлэг боложо байха үедэ, Совелүүдэй II Бүхэроссийска съезд нээгдэһэн юм. Орон доторхи бүхы засаг түрэ хүдэлмэришэн, таряашан ба солдат депутадуудай Совелүүдэй мэдэлдэ ороо гэжэ тэрэ съезд соносхоһон байна.

Эб найрамдал тухай, газар тухай декредүүд тус съезд дээрэ баталагдаһан, дэлхэй дээрэ анхан түрүүшын хүдэлмэришэн-таряашанай правительство В. И. Ленин түрүүтэйгээр тогтоогдоһон байгаа.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци илажа, шэнэ, социалистическэ ажабайдал зохёохо зам, коммунизм байгуулха зам манай ороной арадуудта нээгээ.

Л. КЛЮЧНИК.

Республикын колхозуудта [хураан]
хурэнгэ хаалгын ябаса ту[хай]
1956 оной ноябриин 1-нэй [мэдээн]
(Түсэбэй дүүргэлтэ процент[аар])

Аймагууд	Ороохото культурануудай үрэһэ хаалга
Түнхэнэй	117,4
Кабанскын	107,3
Бичурын	104,3
Кударын	104,1
Байкало-Кударын	103,7
Тарбагатайн	99,4
Кяхтын	99,4
Хэжэнгын	98,3
Прибайкальска	97,3
Заиграйн	95,7
Ториин	94,0
Хориин	89,2
Зэдын	81,2
Мухаршэбэрэй	78,5
Баргажанай	75,7
Яруунын	58,5
Закаменай	55,7
Иволгын	42,1
Курумканай	31,8
Сэлэнгын	20,5

Республикын колхозуудта h[үн]
haалгын ябаса тухай 1956 он[ой]
ноябриин 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Үнсэн бүриһөө haагдаhан hүн (литрээр): октябрь соо	тэрэ тоодо hүүлэй 10 хоног соо
Прибайкальска	98,7	31,0
Кабанскын	77,0	20,3
Кударын	75,0	22,5
Байкало-Кударын	74,8	20,3
Сэлэнгын	68,7	20,7
Бичурын	68,7	20,3
Кяхтын	65,8	19,4
Зэдын	65,3	22,5
Мухаршэбэрэй	60,2	18,7
Яруунын	59,4	18,8
Иволгын	58,2	19,7
Тарбагатайн	57,0	18,2
Хэжэнгын	51,6	12,9
Заиграйн	50,5	14,5
Ториин	49,3	15,8
Баргажанай	49,1	13,7
Курумканай	44,7	11,3
Хориин	47,5	13,1
Түнхэнэй	42,4	10,8
Закаменай	31,8	9,5

Республикын МТС-үүдтэ
тракторнуудые заhалгын яба[са]
тухай 1956 оной ноябриин
1-нэй мэдээн

МТС-үүд	Трактор заhал[гын]
Темлюйскэ	92,5
Кяхтын	73,3
Погранична	36,3
Түнхэнэй	66,6
Бургалтайн	31,8
Сэлэнгын	31,2
Ехэ-Куналейн	27,2
Тарбагатайн	25,0
Эгэтын	25,0
Чесанын	16,6
Курбын	12,5
Суулгын	12,1
Гашейн	10,3
Нарһатын	9,5
Закаменай	7,5
Үдын	7,1
Бичурын	5,7
Ехэ-Кударын	2,3

Бэшэ МТС-үүдһээ мэдээн абта[агүй]

Республикын колхозуудта олло[...]
hүрилэлгын ябаса тухай 195[6]
оной ноябриин 1-нэй мэдэ[эн]

МТС-үүд	Комбайнаар [хуря]агдаhан майда аб[...]
Сухын	100
Ехэ-Куналейн	100
Сэлэнгын	94,0
Хэжэнгын	92,1
Түнхэнэй	92,1
Погранична	91,0
Тарбагатайн	91,3
Кыренэй	89,1
Итанцын	89,0
Селендумын	87,1
Кабанскын	86,3
Иволгын	76,7
Үдын	74,[illegible]
Темлюйскэ	71,[illegible]
Жэрэмэй	68,5
Хориин	66,2
Хүнтэйн	64,0
Чесанын	61,2
Ториин	60,2
Курбын	56,3
Саянтын	53,4
Охин-Булагай	49,0
Кяхтын	47,4
Эгэтын	46,5
Ехэ-Кударын	39,4
Гашейн	39,3
Ново-Брянска	38,4
Хамнигадайн	36,2
Баргажанай	36,1
Хонхолойн	36,0
Закаменай	35,7
Нарһатын	35,4
Үшөөтэйн	33,8
Цагаан-Уеанай	31,[illegible]
Бургалтайн	22,7
Бага-Куналейн	21,1
Суулгын	18,7
Бичурын	15,[illegible]

ЛИТЕРАТУРНА ХУУДАҺАН

А. БАДАЕВ

...ХЭ ОРОН ТУХАЙ БОДОЛНУУД

...хама
...заяан бидэндэ дайралдаа:
...дурлаха ба
жаргалай түлөө тэмсэхэ.
...ймнай һаруул аад,
ерыт гэжэ далланал даа,
...хэрэгүүд
маниие тэндэ хүлеэнэл.
...
...ураабди
зобохо тулихые мэдэнгүй,
...а хойшо
эрдэмэй шатые
дамжаһаар;
...хүлөөрөө
саһа гэшхэжэ
хүлдэнгүй,
...ай соргой,
...лтой дуунуудые дуулаһаар.
...буйһэн
...соролой аттестат абахадаа
...зориһон
...һанайнгаа харгы шэлэдэг.
...үргэлжэлүүлхэдээ,
хүдөөдэ,
заводтошье ажаллахадаа
...орондоо
...тһатай ябахаар эрмэлзэдэг.
...зүүхэнээ
зориһон харгыһнай
элихэн һэн.

Бодолгото болонгүй
сэрэгэй мэргэжэл шэлээбди,
Албанай жэлнүүд
даншье хүнгэн бэшэ һэн.
Оло дахин
үхэлтэй ушараад,
диилээбди.
Хэрэгтэй болоходо
хүндэ байлдаанай дүлэн соо
Хахад Европые
илалтата
алхамаар
хэмжээбди.
Хаанашье ябахадаа
сүлөөлэгдэһэн
нүхэдэй зүрхэн соо
Хэтэ мүнхэдөө
урихан үгэнүүдээр
шэнгээбди.
Энээнэй түлөө
дуратайбди
Эхэ орондоо.
Элдин таладань,
хизааргүй
ой тайгадань,
Дэлхэй дээр коммунизмын
үндэһэ һуури табиһандань,
Һүхы арадуудай
тэмсэлэй
һүлдэ хадань,
Һидэнэр дуратайбди
алдар солото
Эхэ орондоо!

Ц. БАДМАЕВ.

ҺАМНАЛГА

...а, эдир наһандаа
...хаалажа ябатараа
...һайншаг хараалгаа һэм.
...шолмо даһаа, харал даа,
...ша ягаабши бухалнуудаа!
...абамни зандараа һэн.

**

...тэшээ һанжаһан
...н үбһэ һамнажа,
...н табижа дарахадаад,
...оо аршаанжа нягталаад
...сохижо яб-байса
...һэм бухалнуудаа.

Тингээгүй һаам бухалнуудни
Түрүүшын лэ жиирэй һалхинда
Хиидэжэ һалаха байгаа бшуу
Хайран, үнэтэ ажални
Халтал бороогой адхахада
Үжэжэ гутаха байгаа бшуу.

**

Али нэгэ шүлэгөө дүүргэхэдэм
Абымни абяан шэхэндэм
Эжэлүүгэй зандаа дуулданал даа:
—һалан шолмо даһаа, харал даа,
һамнахаа ягаабши бухалнуудаа!

Д. УЛЗЫТУЕВ

З А Х Я А

...ибтар ногооботор
...эз хэдэрһэн
...сооховоо
...хэн зогсонхой.
...
...ан,
...заахан
...баха шубууе
...дээ бөөмэйлэн
...ринхэй:
...ын оронуудаар,
...онуудаар хүрэхэлши,
...аханшье,
Сагааханшье
...эдээр уулзахашни.

Маанарай жаргалы
Хөөрэжэ үгэхэлши.
Мэндые баранһаа
Дуулгахалши...»
Гайхамшаг замдань,
Аяндань үдэшэн,
Галстугаараа дэбибэ
Урагшань,
дээшэнь.
Намарай һэбшээдэ
Галстугынь намилзаа,
Наранай туяада
Гулабхаань ялалзаа...

ХУДАНАИ ГОЛДО

Хада гүбөө, уужам тала нугадамнай
Хяаг ногоон, уһан булаг элбэг лэ.
Адуу малнай, дун сагаан хониднай
Ашаг шэмээ нэмээжэ тэндэ бэлшээдэг лэ.

Дүршэл ехэтэй малшад, хонишод хүдөөдэ
Эршэтэ ажалай зориг габьяа харуулна.
Тарган мяха, сагаан эдээ гүрэндөө
Түсэбһөө гадуур бэлэг болгон барюулна.

Хайшааш хара, далай шэнги таряалан,
Ажалай дуунууд алишье тээһээ зэдэлнэ.
Элэ бүгэдэ колхоз нютагыем шэмэглэн
Дэлгэр баян ажаһуудалынь гэршэлнэ.

А. Бадаевай шүлэг.

Ц. РЫГЗЕНОВ

ГАЗАРШАЛАГША

Санжа баабайе мэдэхэгүйшүүл үгы,
Сагаан һахалтай хадань юм гү?
Нэя хүрэтэрөө нютагһаа гараагүй,
Намтарынь тээд баян даа.
Революциин үедэ большевигүүды дахуулжа
Элдэб хүбшөөр харгы заагаа.
Колхозой тогтоходо залуушуулые толгойлжо,
Хамтын ажалай һуури тогтоолсоо.
Геологууд — шэнжэлэгшэдтэй суг ябаһан,
Губи, тайга хүбшөөр аяншалаа.
Гааһаа баяюулан, гараа занган,
Газар дайдынгаа баялигые харуулаа.
Анханай харгы, ангай зүргые
Алдажа нэгэтэшье төөрийнгөө һананагүй.
Бууса буртагай яама бухэниие
Тойрожо гарахаяа оройдоош мартадаггүй.
Санжа баабайе танихагүй хүн үгы,
Сагаан һахалынь тэмдэг юм бэээ.
Үшөө газарша сэсэн хадань заагүй
Үлүүсэ хүндэлдэг, мэдэдэг юм бэээ.
Харин үбгэнэй төөридэггүй тайга соо
Халуун ажалай амисхал ороо.
Мянгаад жэлдэ дулин һууһан тайга соо
Модоной промхоз байшангуудаа жэрылгээ.

З. ГОМБОЖАБАЙ

МАЛША БАСАГАНДА

Үглөөнэй үүрээр минии һэрихэдэ,
Уулын оройһоо һэбшээлхэ үедэ
Үнгын шубуудай жэргээн соогуур
Үхэр малай мөөрөөн дундуур
Хүхюу аялгаш минии шэхэндэ
Хүбүүн зүрхыем хүдэлгэн гэнтэ
Шэнгэн ирагуугаар, уярма
урихаар

Шэнхинэхэнь дуулдаал жэгтэй
һайханаар.
Энээхэн дуунайш аялгын абяан
Ээлжээлэн дууряаһан талын
сууряан
«Эрдэм бэлиг» колхозойм ажал
Эгээл һайхан залуугай жаргалые
Дахин, дахин лэ хэлэнэл намда,
Дабтан хүдэлгэнэл зүрхыем тэндэ.

А. МАНГАТХАНОВ.

СЭНГҮҮДЭЙ

Олон һонин үзэгүүдэй
Оройдо дурбысэнь мэдэдэ
Соргтын хүбүүн Сэнгүүдэй
Соргтой хүхюун хэлэдэг:
ЛЕНИН багшын нэрые
Элээр өөрөө уншадаг,
Үзэг бүхэнэйнь нэрые
Үзэглэн холбон үдхалдаг:
Энээхэн захын үзэг
«Л» гэжэ нэрэтэй.

Ехэ энэ үзэг
«Е» гэжэ нэрэтэй.
Энээнтэйнь байгаашы
«Н» гэжэ бэшэн
Тэрээнтэйнь зэргэлээшы
«И» гэжэ хэлэнэ.
Эгээл һүүлшынь үзэг
Энэл даа нөөхи «Н».
Саарһа, гуурһа үгэн,
Сэнгүүдэй, бэрхэш гээ һэм.

Г. ЧИМИТОВ.

НЮТАГНИ

Униар татаһан
Уужам нютагтаа,
Ногоо һалбарһан
Нуга талада
Таряагаа ургуулжа
Хуряажа ябахада,
Малаа адуулжа,
Уналжа ябахада,
Хэды урматай,
Хэды хүхюутэйб!
Арадайм зохёоһон
Ажалай дуунууд,
Хаанашье хонгёохон,
Хаанашье хүхюунүүд...

Огторгой сэлмэг—
Эршэтэйл наран.
Оодорно эмниг
Тооһо гарган.
Харгы зурына—
Хүдөө харгы.
Зосоо һэргэнэ
Тэрээхэн дары.

Агаар дуулимхан —
Амилхаш һабархан.
Арьбан таламни
Альган дээрэмни —
Сүмэ харагдаад,
Сүм танигдаа,
Энэл даа, энэл
Эхэ нютагни,
Эжэлхэн түрэл
Энхэргэн нютагни!

Намар болонхой —
Намааншууд алтан.
Гарнууд холонхой —
Ажалдаа абтан.
Ашаанууд һубарна —
Алтан шэниисэ.
Зүрхэмни сохилоо —
Ягааб шинниихэ?
Дулаахан бодол
Зосоош сугларха.
Баярааар ходол
Зүрхэнэш лугшаха.

Ц. ЖАМБАЛОВ

ДУЛМЫН САМОХОДКА ЭБДЭРЭЭ ГЭЭ ГҮТ?..

(Ш о г)

Дулмын самоходка
эбдэрээ гээ гүт?
Дуулаагүйб юрэдөө
Хоёр шэхээрээ.
Механик Мүнх-Эрдэни
эрэнэл гүйлгөөд
Минии бэшэ,
Дулмын лэ ойро.
Дулмын нюдэд
юундэ миһэлзээд,
Дуугай гэнтэ
духаяа гунхуулааб.
«Дээгүүр сабшанаш»
гэжэ мэдээрхээд,
Дэмыдэ механик
Зэмэлээ гү, галхаагаад?
Зорёолхонгүйгөөр
энэ механик
Зонһоо эшэг лэ,
ядахадаа — намһаа.

Техникын һаатадаг
бригада хаанаб,—
Тэндэ ябаг лэ
тиимэ юм һаа.
Энээгүүр, сүлөөтэй,
ажал һаатуулжа,
Эбдэрээгүй косилкые
ээрэхэнь хүрэг лэ.
«Машина эбдэрээ» гээд,
зогсообол косилкыми
Магад ерэжэ аалам
намдашье баһа?
Баһал тээд...
Дуратайб даа
хэһэн ажалда..
Бага бэшээр
механик шамда
дурлаашье һаа...
Дулмын самоходка
эбдэрээ гээ гүт?
Дуулаагүйб юрэдөө
Хоёр шэхээрээ.

Василий ОЧИРОВ

Б А Р И Л Д А А Н

Баабай эжын хүбүүхэн
Бүлеэгэр хасартай Бүмүүхэн
Балганда дээрэлхэбэ.
Бодыш, барилдая,—гэбэ.
Арайл зааханшье һаа, Балган,
Айжа маргахаһаа арсан,
«Баатар» хүшэтэй Бүмүүгээ

Бахим шангаар тэбэреэд,
Баруун хүлынь дэгээдээд
Бушуу доронь тангайлгаа.
Харин Бүмүү эшэжэ,
Хасараа улайһан бодобо.
Уйлахын орондо энеэжэ,
Үшөө барилдая,—гэбэ.

Ц. ДАМДИНЖАПОВ

Булад хүбүүн

(Р А С С К А З)

...тын эхин багай халуун ямаршье ...гээшэб. «Яһанай» хүлһэн гоо- ...Хүлһөө арша аршаһаар нойтон ...рхиһон пулаадаараа Булад нюу- ...гэ түргэн аршасагаагаад, өөрын- ...гай Тагласов Дампилтай, бусад ...үбүүд, басагадтай хамта Улан- ...нэгэ институдай һуралсалай ...уу ороно.

...Доржиев Булад байна гү? — гэ- ...ой саана һууһан наһатайшаг үн- ...ан хүн асууна.

...байнаб, — гээд мүнөөхи Булад ...ай һууриһаа бодошобо.

...үбүүе харахада ехэл мэгдүүхэн ... Хүлһэнһөө норшоһон хүрин ...нюурынь бүтүүхэн тоһо лэб- ...байһан шэнгеэр елынэ. Юундэ- ...до уруугаа харана. Хүбүүнэй ...соошье хүлгоотэй ха... «Абтаа ...үб, али унаа гүб?»

...Конкурс, конечно, есть конкурс ...столой саачи һууһан нөөхи хү- ...одоор эхилээд,—Доржиев Бу- ...гаран бал [illegible], экзамен яһа- ...гүй үгэбэ, гэбэшье, конкурсын ...институдта орожо шадабагүй, — ...руунь хэлээд, тэндэ байһан ...үбүүд, басагадта «абтаба», «аб- ...гэһэн хари үгнүүдые баһа үгэбэ. ...«энэ манай һүүлшын официаль- ...ол гээшэ» гэжэ хатууханаар ...рхибэ.

...зуура абяа шэмээгүй болошобо. ...бархэтэй юм, газар доро орошо- ...эр болошоно. Буладай нюу- ...гал сахилжадал гээд доторонь ...болошоно. «Мүнөө юунэйшье ...охоёо болёоб. Эндэһээ түргэхэн ...эргэтэй» — гэжэ бодоод, Була- ...д нүхэдтэеэ хамта газаашаа ...байтарынь, «Сэдьхэлээ ехээр ...хэрэггүй, ажабайдалда элдэб ...шэр ушарнууд тохёолдодог юм. ...хэндэ амжалта гэжэ байдаггүй ...Залуу хүнүүдэй урда олон һай- ...бии гээшэ.—Зоригтой ябаха ...— гэжэ нөөхи багшамнай һургаал хэлээд, «Конкурс, конечно, есть конкурс» — гэжэ дабтажархиба.

Эдэ үгэнүүдые дуулахадаа, Буладай дотор нэгэ бага намхаржа, шэхэндэнь «Зоригтой ябаха хэрэгтэй, залуу хүнүүдэй урда олон һайхан зам бии гээшэ, конкурс, конечно, есть конкурс» гэһэн үгэнүүд юундэшьеб, бүри тодоор дахин дахин дуулдахадал гэнэ.

— Нэгэнтэ бэшэ отличник ябаһан бишни институдта оронгүй яахабиб. Зүгөөр, гансал шамайгаа хайрланаб. Институдта орохо ёһотой байгааш. Халагдаа, халаг, хайшан гэхэ хүн гээшэбши. Ямар нюураараа гэртээ, нютагтаа ошохобши. Эндээ байгаад, нэгэ юумэ хэһэншни дээрэ, гэжэ тугаархи Дампил Тагласов байрадаа ерэн сасуу, Буладта мэдээрхэн хэлэнэ.

— Ши нигэжэ хэлэнэш, мүнөөхи багша ондоогоор хэлэнэ, гурбадахи хүниинь юун гэжэ баһа америка нээхэ юм һэм. Намда, нээрээшье, түбэгтэй байдал тохёолдоод байнал даа. Ганса би бэшэ ха юмбиб. Намайе гансаараймни хайрланам гэжэ ши дэмы хэлэнэш. Һанаа сэдьхэл соом нэгэл тиимэ аягүй, хүндэ болоод байна даа, — гээд, Булад доороһоо һанаа алдана.

Нэгэ нютагай эдэ хоёр үетэн нилээдгүй удаан хөөрэлдэбэд. Һанаа үнөөндэ хэды абтаһан болобошье, Булад бэеэ барин, игэжэ хэлэнэ: «Нютагаа, эжы абадаа ошожо, ором дүрэмөө олохо болоо губи даа». Тиихэдэнь, мүнөөхи хондообо модон шэнги, жэрбэгэр нарин бэетэй Дампил Тагласов һэбхихэн юумэнүүдые шашан, «Институдта оронгүй ошохо гээшэшни бузар лэ эшхэбтэр байна даа. Карьерэшни һалаа гээшэ. Шамдал адли иимэ байдалда ороо һаа, би орон үюулжэ үгы болошохо һэм», — гэжэ хэлээд, бэеэ һайрхан «Намдашни адляар иимэ блестящаар конкурс бариһан хүн үгы хадаа» гэжэ турьяжархина.

Нютагаа бусахаар уданшьегүй Булад мордобо. Нэгэ хэһэг Сэлэнгын эрьеэр, нэгэ хэһэг түмэр замай хажуугаар машинань баруун урагшаа харайна. Сэдьхэлэй үбшэнтэй ябаһан Булад хүбүүн байгаалиин һайханиие адаглан хаража, зосоогоо зөөлэрүүлхэ гэжэ оролдоно ха. Иишэ тиишэ угалзатан урдаһан Сэлэнгэ мүрэн мэлмэлзэн, «биб» гэһэн шэнги томоотой аад, юундэшье тогтохоор бэшэ тиимэ бардам урасхаалаар эбхэрнэ. Улаан туг намилзуулһан пароход дундань тамарна. Булад зүрхэтэ поезд абьяастайгаар уухилан үмэнэ зүг тээшэ дабхижа, хани «нүхэрөө» амаршалһан шэнги, доороһоо абажа, дуу дорьбоон болотор хуугайлна. Пароходой шэнхинэһэн гудок соносогдожо, харюу амар мэндые хүргэнэ хэбэртэй. Пароходой мүрысэнь харахада, аалиханаар мэлмэлзэһэн урадхалыем эбдэбэ гэжэ уурлаһан мэтэ Сэлэнгын уһаниинь экскаватораар газар малтажа байһан шэнгеэр арье борье боложо, нэгэ үе самсаалтан, нүгөө үе гүбээтэн харагдажа байгаа һэн.

Булад хүбүүнэй дотор нилээдгүй түгшүүрилтэй болоно, «Яагаашье урмагүй юумэ болобо гээшэб. Юундэшье унашаба гээшэбиб. Һанахадаа, зосоом муу болоно. Игэжэ зобожо ябахаб гэжэ һанаагүй болэйб. Иимэ хэсүү байдалда ороод, гэртээ ошохонь нээрээшье эшхэбтэр гээнэ ха. Дампилни зүб хэлэһэн байгаа гээшэ гү? Эжымни намайгаа хэзээшье хайрлаха ёһотой. Абамни юун гэхэ гээшэб. «Бишни колхоздоо хүдэлхэеэ болижо, шинингээ салингые хараад һуухаб» гэгшэ һэн. Аба эжы хоёрни дүшэ һайсахана гараба. Нилээдгүй хүгшэрөө гээшэ ааб даа. Теэд хүнүүд юундэ 60 наһа хүрэтэрөө ажаллаад, пенсидэ гарана гээшэб. Наһатай болоо һаа, абамни юундэ ходо архи уужа, каартаа намнанаб. Залуушаг байгаа һаа, юундэ ажалһаа ходо хашарнаб. Абатайм тухай наһатай аад, эжымни юундэ һайнаар ажаллажа, ходо шан абанаб. Би яана гээшэбиб: унаад бусажа ябахадаа. Энэ позорно ябадалаа юугээр арилгаха гээшэбиб. Толгойнгоо манхыштар бодоноб: Теэд... юугээр бэ?»—гэһэн һаналнууд Буладай толгой соогуур гүйнэ.

— Аяар арбан жэлдэ һургажа олгоһон хайран эрдэмыем дэмы гээхэш гээшэ. Манай угһаа нэгэ мүртэй, эрдэмтэй хүн гарахаяа болёо юм гү? Дампилые һэбхи, һэбхи гэлсэхэ. Теэд тэрэмнай институдта ороо ха юм. Шамайе бэрхэ, бэрхэ гэлсэхэ, тиихэдэнь ши тангайжа байхаш. Үйлөө харлаһан юм гээшэб,— гэжэ хүбүүнэйнгээ унаһые мэдэн сасуу, Буладай эсэгэ Гарма Доржиев хэлээд, бүтүү сухалтай болоод һууна.

— Юун гэжэ дүлгэ муутай юумэ хэлэнэ гээшэбши,—гээд Буладай эхэ Дыжит заһаад орхино.

— Иимэ юумын болоод байхада хайшан гэхэбиб. «Конкурс, конечно, есть конкурс» гэжэ хэлсэнэл даа. Дампил намайе городто нэгэ юумэндэ хүдэлжэ гээ һэн. Теэд хаана, юу хэхэ гээшэбиб гэжэ бодоод, гэртээ яаража ерэбэлби,— гэжэ Булад тайлбарилна.

— Гэмгүй зарпладтайхан нэгэ зохид ажал городто олдохоо болёо юм гү? — гээд Гарма хард гэнэ.

— Теэд ажал бэдэрээгүйлби,—гэжэ Булад забһартань уг-маг гэбэ.

Үбгэнэйнгөө хэлэһэн үгэнүүдые дуулахадаа, Дыжидэй зосоонь багтахаа болижо, үбгэндөө сухалаа хүрэн, «Хүбүүем, нүхэр, бүтэгэй үлдэ. Һанааень заһахын орондо, үшөө элдэбээр зэмэлхэбши... Нэгэ жэлдэ гэртээ амархадань яаха юм»,—гээд хэлэжэрхибэ.

— Би амархагүй, ажаллахаб,—гэжэ Булад энэ забһарта гүбэд гээд, ямаршье удхатай үгэ хэлэһэнээ обёоронгүй үнгэршэбэ хэбэртэй.

Саащадаа эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдые дүгнэхэдэ, гурбан янзын һаналнууд бии хэбэртэй.

Хүбүүгээ институдта һургажа, эрдэмтэйхэн хүн болгоод, зарплатыень хараад, ажалгүйхэн хүнгэхэнөөр ябажа, духаряатайхан порхожиитойхон һууха гэһэн Доржиев Гармын һанал элирнэ. «Гармашье нилээдгүй «будляантай» хүн гээшэ» гэжэ нютагаархидынь хэлсэдэг. Юундэ тиигэжэ хэлсэнэб? Доржиев Гарма хара ажал наһаараа хээгүй юм. Хүнгэхэниинь түүжэ, хүлһэ гаргангүй ябадаг хүн байгаа. Мүнөөшье кладовщигаар хүдэлмэрилнэ. Сүлөөтэйл сагтаа хахашые тоншоод, каартые һагшаад ябадаг зантайхан. Һэшхэлыньшье нилээдгүй хиртэшэһэн юм ха. Үнгэрхэдөө хүбүүнэйнгээ зарплатада «авансаар» горьдодог болошонхой.

Ганса хүбүүгээ ойроо дүтэхэнэ байлгажа, үдэр бүри һайхан шарайень хаража, сээжэ дүүрэн, сэдьхэл баян ябахые Дыжит яаха аргагүй хүсэнэ. Теэд, энээндэнь ямаршье буруу юм үгы ха юм. «Хорхойдо хориггүй хүн» гээд, Дыжидые хүнүүд магтадаг. Колхозой гахайн фермэ дээрэ хүдэлмэрилжэ, һүнеэр үдэрые хэжэ ябадагынь эли. Дыжидэй хүлеэсэтэй зан, Гармын хэнтэг зан тухай нютагаархидынь бүтүүхэн хөөрэлдэдэг һэн.

Булад арбан юһэ наһа гүйсөө. Юумэн бүхэндэ һүбэлгэн, зөөлэхэн зантай, зохидхон хүбүүн гэлсүүлдэг һэн. Конкурсдо унажа, институдта оронгүй ерэһэндээ хэды зобобошье, урдамни олон һайхан замууд нээлтэтэй гэжэ мэдэнэ. Теэд ямар зам гээшэб гэжэ хүсэд мэдэнэгүй ха. Гэбэшье, «ажал хэхэ гээшэ дээдэ жаргал мүн» гэһэн удха түгэс үгэнүүдые уншаһанаа һанажа, ажал хэхэ гээшэ хүнүүдэй хүн болохо нангин түлхюур мүн гэжэ зосоогоо мэдэрнэ.

— Сампил Халзанович, намайе хүлисөөрэгты... Конкурс барижа шадангүй, бэеынгээ муугаар институдта абтабагүйб. Хаана, юу бэдэржэ ябахабиб. Түрэл колхоздоо, эхэ эсэгэдээ бусажа ерэбэб,—гэжэ Булад колхозойнгоо парторг Халзановта хэлэбэ.

— Дуулаа һэм, залуу нүхэр. Һанаагаа бү зобо. Элдэб ушарнууд болодог юм. Ажал эрдэм хоёрто тэгшэ һураха хэрэгтэй. Зай, иигээд колхоздоо хүдэлэ. Тиигээ һааш, һанаһан, хүсэһэн юумэшни бүтэхэл байха. Саашаа һуражашье шадахаш. Наратай үдэр байтараа бүрхэг болодог, бүрхэг үдэр байтараа наратай болодог юм, нүхэр. Юумэн ходо нэгэн адли байдаггүй хэ юм. Зай, хаана хүдэлхэбши,—гээд Сампил Халзанович зоригтонь зориг нэмээн хэлэнэ.

—Та хэлэжэ үгыт даа. Нээрээшье ажалда гарахам,—гэжэ Булад гүбэд гэнэ.

Парторг Сампил Халзановичын зааһанай ёһоор. Булад таряа хуряалга дээрэ түр гаража, олон нүхэдтэй хамта ажал хэнэ. Шэниисын поли ямар гоё һайхан гээшэб. Һамар шэнги шэниисын томо орооһон хүнүүдтэ садхалан байдал асархын тула мүнхэ аршаанай булаг шэнгеэр бэлэдхэлэй пунктда, колхозой амбаарта ороно. Булад ямар нэгэн габьяа байгуулаашьегүй һаа, хара хүлһөө нилээдгүй адхан, «Зернопультын» «эзэн» боложо шадаа. Тиигээд «ажал гээшэмнай өөрөө бүтэдэггүй, харин оролдолгын хүсөөр бүтэдэг ха юм. Ажал хэнгүй бэлэн юумэн дээрэ ябаһан хүн, ургасые гэмтээдэг буртагшье үбһэнһөө дээрэ бэшэ. Хүнүүдэй жаргалай түлхюурые ажалша хүнүүд—хүдэлмэришэд, колхознигууд барижа ябадаг юм байна»,—гэжэ Булад өөртөө өөрөө бүтүүхэн «лекци» уншана.

«Занятиингаа эхилтэр гэртээ амархаяа ерээб» гэһэн үгэтэйгөөр мүнөөхи Дампил Тагласов тэрэ үедэнь городһоо хүрэжэ ерэбэ.

— Колхозуудта туһалхаар хүдөө гараагүй аалта?—гээд Булад асууна.

—Шоройн тооһо үмхөөд юу хэхэ хүнбиб. Намайгаа институдай студент гэжэ мэдэнэ ха юмши. Вообще-то халуураад, справкатай болоод ерээ һэм даа,—гээд Дампил һэнгэргүйгөөр харюусана.

Хэзээни хойно, Дампилай ябаһан хойно, Булад нэгэ юумые дуулажа, «Дампил гээшэ хайшаханаа хүн бэ» гэһэн һанал доторнь түрөө һэн.

— Дампилшье хурдан морин шэнгеэр ошобо. Шамайе ехэ тулюур, мүртэй юумэ мэдэхэгүй, экзамендаа ёһоор бэлдэдэггүй яяр хүн байгаа гэжэ Дампил хөөрэнэ гэнэ. Шишье польза багатай хүн гээшэ хаш»,—гээд Буладай эсэгэ Гарма хүбүүгээ дайрана.

Баг-саг ургаһан модонуудтай түглэнүүд Байгалай үмэнэхн нютагуудаар хододоол дайралдадаг. Иимэхэн нэгэ түглын урда хажуудань хониной хэдэ хэдэн байранууд тэбхылдэнэ. Тээ хойнохононь байһан колхозой центр түглэ соогуур гараһан ханха харгын самсаалаар харахада, дурамаар харагдаһан мэтэ дүтэхэн лэ.

Боро хараан болохотойнь адли мүнөөхи Булад Доржиев хониной тэдэ байранууд тээшэ яаралтайгаар ошоно. Һаяхан ороһон саһан хүбэн шэнги бамбайна. Харгын ухаабанууд саһаар дүүрэжэ, жэгдэ елэгэр болобо. Набшаһа-намаагаа гээһэн модод үһэ-жүһэ гуужан, хүнгэн болоһон хэбэртэй оодоо шоройлдонод.

Меринос хусануудай байра эндэхи барилгануудһаа бултанһаань шахуу үндэрсөөр харагдана. Саашань эхэ хонидой, түлгэнүүдэй, намарай хэнзэнүүдэй байранууд гүс тустаа жэрылдэнэд. Ган-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо сесси

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 2. (ТАСС). Нютагай сагаар үсэгэлдэр 17 час 33 минутада, московско сагаар ноябриин 2-ой 01 час 33 минутада Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин байшан соо ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо сесси нээгдэбэ. Египедтэ эсэргүүгээр Израиль, Англи ба Франциин хэһэн ябуулгануудай эсэстэ Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон аюултай дашарамдуулан, Аюулгүйн Соведэй гаргаһан тогтоолой ёһоор тус сесси зарлагдаһан байгаа.

Онсо сессиин зүбшэхэ зүйл 62 голосоор баталагдаа. 2 делегаци (Англи ба Франци) буруушаажа голосоо үгэһэн, 7 делегаци һаналаа бариһан байна.

Заседани дээрэ Египедэй делегат О. Лютфи түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). Генеральна Ассамблейдэ абтаһан гуримай ёһоор Генеральна Ассамблейн һүүлшын, арбадахи, ээлжээтэ сесси дээрэ түрүүлэгшээр байһан гүрэнэй (Чилиин) түлөөлэгшэ онсо сесси дээрэ түрүүлэгшээр һууба. Дунда Зүүн зүгтэ эб найрамдал эбдэгдээ, энэ тулалдаае болюулхыень бүхы хүн түрэлтэн ООН-һоо хүлеэжэ байна гэжэ заседани нээхэ зуураа Чилиин делегат Ортего зааба.

Онсо сессидэ табигдаһан асуудалые сэхэ пленарна заседани дээрэ зүбшэн хэлсэхэ гэһэн Ортегын дурадхалые Генеральна Ассамблей һайшаагаа.

Удаань үгэ хэлэһэн Франциин түлөөлэгшэ сессиин хуулита ёһоор зарлагдаһаниие, тэрэнэй баталан абаха резолюциин зүбтэй гү, али үгы гү гэжэ һэжэглэхэ һэдэл гаргаба. Гэхэтэй хамта, Египедтэ добтолһон тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ гэһэн шиидхэбэри Генеральна Ассамблей олонхи голосоор баталан абаба.

Египедэй түлөөлэгшэ Лютфи түрүүн үгэ хэлээ. Генеральна Ассамблейн онсо сесси зарлаха тухай Югославиин резолюциин түлөө голосоо үгэһэн Аюулгүйн Соведэй гэшүүдтэ тэрэ баясхалан хүргэбэ. Октябриин 30-да Египедтэ Израилиин добтолһон ябадал тон эшэгүүритэ муухай, эзэрхэг түримхэй добтолго мүн гэжэ Лютфи хэлэбэ. Англи ба Франци Египедтэ эрилтэ табинхайнгаа һүүлээр Каир болон Египедэй элдэб центрнүүдые агаарһаа хэдэн дахин добтолоо гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Ноябриин 1-нэй үдэр Египет агаарһаа 21 дахин добтологдоо. Египедтэ эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэһэн ябадалые Советскэ Союз, мүн США болон бусад олон оронууд буруушаагаа гэжэ Египедэй түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Эзэрхэг түримхэйнэрые эрид шууд буруушаагаад, эб найрамдал сахиха зохихо хэмжээ абахыень Генеральна Ассамблейе тэрэ уряалба.

Египедтэ эсэргүүгээр Англи, Франци ба Израилиин хэһэн эзэрхэг түримхэй добтолгые Цейлоной түлөөлэгшэ тэрэшэлэн эрид буруушаагаа. Тиин Египедэй бэеэ даанхай эрхые ямаршье шалтагаангүйгөөр эбдэһэн ушар мүн гэжэ тэрэниие нэрлэбэ. Генеральна Ассамблей хадаа дайн байлдаае дары сагаа болюулха уряатайгаар хандаха ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ. Тиигээд дайн байлдаанай болюулагдатар онсо сессиие үргэлжэлхэ гэжэ дурадхаа.

Англо-французска ябуулганууд «саг зуурын шэнжэтэй» аад, «онсо шухала полицейскэ хэмжээн» гээшэ гэжэ Англиин түлөөлэгшэ Диксон хэлэбэ. Англиин ба Франциин түлөөлэгшэд Генеральна Ассамблейн онсо сессиин хуулита ёһоор зарлагдаһанда һэжэглэһэн янза үзүүлэн, Египедтэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй добтолгые зүбтүүлхэ гэжэ оролдоһон байна.

Дайн байлдаае дары сагаа, үгэ хэлэгүйгөөр болюулха ба Египедһээ Израилиин сэрэгүүдые энэ гэһээр гаргаха тушаа Генеральна Ассамблей уряалха ёһотой гэжэ һүүлээрнь үгэ хэлэһэн чанкайшист тэмдэглэбэ.

Англи, Франци ба Израильтай эгээн дүтын харилсаатай байбашье һаа, Холбоото Штадууд эдэ гурбан гүрэнэй ябуулгануудые зүбшөөжэ шадахагүй байна гэжэ США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес мэдүүлээ. США-гэй делегациин нэрэһээ Даллес иимэ резолюци оруулба:

«Израиль ба арабска гүрэнүүдэй хоорондохи эблэрэлгэ тухай 1948 оной хэлсээндэ хабаадагшад энэ хэлсээнэй заабаринуудые олон ушарта тоодоггүй байгаа, тиин Египет ба Израилиин хоорондохи эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэжэ, Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүд Египедэй газар руу холо дайлан ороо гэжэ Генеральна Ассамблей тэмдэглээд;

Франциин ба Нэгэдэмэл Королевствын зэбсэгтэ хүсэнүүд Египедтэ эсэргүүгээр сэрэгэй ябуулгануудые хэнэ гэжэ тэмдэглээд;

мүнөө Суэцкэ каналаар суднаар ябалга таһалдуулагдажа, олон оронуудта ехэ һаалта хохидол хэжэ байна гэжэ тэмдэглээд;

эдэ событинууд тушаа ехээр һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлээд:

1) энэ районодохи сэрэгэй байлдаануудта мүнөө хабаадажа байһан хоёр тала түбхын түргэн буудалдаагаа дары болюулха тухай хэлсээд, тэрээнтэеэ зохилдуулан, энэ районодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон бүү зэбсэг абаашахые болихыень баадхан эринэ;

2) эблэрэлгын шугамай саана бүхы сэрэгүүдээ дары гаргаха сухарюулан гаргажа, эблэрэлгын шугамые дабан, зэргэлжэ байһан газар худараа добтолхоһоо арсахыень, эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй заабарие наринаар сахихыень эблэрэлгэ тухай хэлсээндэ хабаадаһан талануудые уряална;

3) дайн байлдаанай боложо байһан район худар сэрэгэй материал абаашахаяа ООН-эй бүхы гэшүүдэй арсахыень, юрэнхыдөө тус резолюциие дүүргэлгэдэ һаалта хэхэ ямаршье ябуулгаһаа арсахыень дурадхана;

4) буудалдаае болюулха тухай хэлсээнэй хүсэндөө ороходо Суэцкэ каналые дахин нээхэ, суднаар найдамтайгаар ба сүлөөтэйгөөр ябалгые һэргээхэ хэмжээ абахыень уряална;

5) энэ резолюциин бодотоор бэелүүлэгдэхын хойноһоо хаража байхыень, Уставтай зохилдуулан шухала хэрэгтэй хэмжээ тэдэнэй саашалаа абажа болохыень тула тэрээн тухайгаа Аюулгүйн Соведтэ ба Генеральна Ассамблейдэ дары сагаа мэдээсэжэ байхыень генеральна секретариие гуйна;

6) энэ резолюциин бодотоор бэелүүлэгдэтэр онсо сессиие үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидхэнэ».

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, Генеральна Ассамблей хүдэлмэрэө түргэнөөр ба хүсэд нэгэн һаналтайгаар ябуулха ёһотой. Тиигээгүй һаа, «полицейскэ хэмжээн» гэдэгээнь «ямар нэгэн улам аймшагтай юумэ» боложо һүжэрхэ ехэ аюул гараха байна гэжэ Даллес мэдүүлбэ.

Энээнэй һүүлээр Генеральна Ассамблейн заседани нютагай сагаар ноябриин 2-ой 21 час болотор, московско сагаар 05 час болотор забһарлаба.

Президент Насер арадтаа хандаба

ПАРИЖ, ноябриин 1. (ТАСС). Франс Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, президент Насер мүнөөдэр радиогоор арад зондоо хандажа, өөрынгөө зоригые бэелүүлхэдэнь армида туһаламжа үзүүлхыень уряалба. «Арад зон мэдэрэл ехэтэй, ами наһаяа үгэхөөр бэлэн байхадаа тодо гоорооо олоншье һаань, хэзээдэшье илаха юм. Арад зоной хүсэ шадал хэзээдэшье диилдэшэгүй» гэжэ Насер мэдүүлээ.

«Англи, Франци ба Израиль Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин ёһо гуримые тоолгүй, тэрэнэй Уставые хүл доро гэшхэбэ,—гээд Насер саашань хэлэбэ.—Египет арадай дунда сошордолго гаргахын тула тэдэнэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд Каирта болон каналай зоноло добтолоно. Тэдэ өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые сахижа байһан манай арадай патриотическэ мэдэрэлые тэдэнэр буруугаар сэгнэнэ».

«Иимэ шанга сагай ерээд байхада нэрэ хүндэеэ хамгаалха гэһэн шиидхэбэриие шэлэбэбди. Доромжолгдохоор тиимэ доро шиидхэбэриие шэлэжэ болохогүй. Тании зол жаргалтай байһан гэжэ колониалистнууд хэзээдэшье бододоггүй байгаа. Египет арадай аша туһада, эрхэ сүлөөдэ шухала удхаашанартай һэргээн бодхоолгыегоо, экономическэ хүгжэлтынгөө хараа программые бэелүүлхэдэмнай һаалта хэхын тула тэдэнэр мүнөө манадта добтолжо оробо».

«Тэдэнэй эзэрхэг түримхэй добтолгые зүбтүүлхэ юушье үгы,—гэжэ Насер хэлэбэ.—Маанадта добтолхыень тэдэнэр Израилиие тухирлаа. Тэрэниие хүндэ байдалда оруулаа. Энээн тухайгаа Израиль хожомоо тон ехээр хара бууха байха. Этигэл найдабаритай, тэсэбэритэй байхадаа таанадай бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха байһанда бидэнэр этигэнэбди. Бидэнэр тэмсэхэбди, бидэнэр буу зэбсэгээ хэзээдэшье орхихогүйбди».

Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин мэдээсэл

КАИР, ноябриин 2. (ТАСС). Английска ба французска сэрэгэй самолёдууд зарим газарта Египедэй ябган сэрэгүүдые добтолоо гэжэ Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командованиин ноябриин 1-нэй мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Ноябриин 1-нэй үдэр английска ба французска самолёдууд Каирай, Александриин ба Суэцкэ каналай зоныгн аэродромуудта добтолго хэбэ.

КАИР, ноябриин 2. (ТАСС). Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүд Александрида добтолһон английска самолёдуудһаа дүрбыень унагаагаа, нэгыень гэмтээгээ гэжэ Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командованиин коммюнике соо хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн Каирта английска авиациин добтолхо үедэ хоёр самолёт унагаагдаа.

ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). Московско сагаар үсэгэлдэр һүниин тэн багта Аюулгүйн Совет Англи ба Франциин эзэрхэг түримхэй ябуулганууд тушаа Египедэй гомдолые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлбэ.

Эгээн түрүүн ООН-эй Генеральна секретарь Хаммаршельд үгэ абаа. Үсэгэлдэр Аюулгүйн Соведэй резолюциин хоёрдохи проект соо (Советскэ Союзай делегациин проект) дурадхагдаһанай ёһоор Англиин, Франциин правительствонуудта хандалга эльгээхэ хүсэлэнтэй байгаа һэм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Гэбэшье, мүнөөдэрэй событинууд (Египедтэ эсэргүүгээр Англи ба Франциин хэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулганууд тухай хэлэгдэнэ. **Ред.**) иимэ юумэ хэхэ арга болюулба. Удаань Генеральна секретарь мэдүүлгэ уншаба. ООН-эй гэшүүд байһан бүхы оронууд ООН-эй Уставай бүхы статьянуудые дүүргэхэ уялгаяа сахиха ёһотой гэжэ мэдүүлгэ соонь заагдана.

Өөрынгөө уялгые ойлгохо хэрэгтэнь ООН-эй Генеральна секретариие США бүрин дэмжэнэ гэжэ США-гэй түлөөлэгшэ Лоджиин богонихон мэдүүлгэ хэһэнэй һүүлээр СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Соболев үгэ хэлээ.

Советскэ делегаци ООН-эй Генеральна секретарьта бүрин этигэнэ, хүдэлмэридэнь, эрхэеэ бэелүүлхэдэнь тэрэниие бүрин дэмжэнэ гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ мэдэрбэ.

Аюулгүйн Соведэй үсэгэлдэрэй заседаниһаа хойшо үнгэрһэн хугасаа соо Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал эрид муудаа гэжэ саашань А. А. Соболев үргэлжэлнэ. Һүүлэй үедэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, англо-французска нэгэдэмэл хүсэнүүд Египедтэ добтолон орожо эхилээ.

Иимэ хүндэ бэрхэшээлтэй Египедэй арад зондо ба правительстводо советскэ делегаци гүнзэгы ехээр талархажа байһанаа мэдүүлнэ.

Египедтэ эсэргүүгээр эзэрхэг түримхэй добтолго хэһэн Англи ба Франциин ябуулганууд хадаа ООН-эй Уставай ёһоор тэдэнэй бэедээ даажа абаһан уялгануудаа гүнзэгыгөөр эбдэһэн ушар мүн. Тус Устав болбол хүсэ хэрэглэхэ гэһэн заналтаһаа гү, али бусад гүрэнүүдтэй харилсахадаа хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа зайсаха ёһотой гэжэ ООН-эй гэшүүдһээ эринэ. Египедтэ эсэргүү ябуулгануудаа хэхэдээ Англи ба Франци хүсэ хэрэглэхээр занахаһаа байтагай мүнөө Египедэй һуурин газарнуудые бомбодоно гэхэ гү, али ООН-эй Уставые эбдэжэ, хүсэ хэрэглэнэ. Уласхоорондын эб найрамдал сахиха тушаа Уставаар тодорхойлогдоһон уялгаяа дүүргэхыень Аюулгүйн Соведтэ олгоогү[й] Дүтын Зүүн зүгтэ тох[ёолдоһон] тон аюултай байдалай түлө[ө] ба Франциин правительств[о] харюусалга улам ехэ болоно.

Израилиин эзэрхэг түрим[хэйнэр] толгодо эсэргүүгээр Египедэ[й] жэ байха үедэ тэрээндэ эс[...] зэбсэгтэ добтолго хэжэ, ула[с...] дын байдалые эрид муудху[...] түлөө Англиин ба Франциин [правитель]ствонууд бэе дээрээ то[...] харюусалга даажа абаба [...]

Иимэ бэрхэшээлтэй [...] Аюулгүйн Совет хамаарха[...] жа шадахагүй, дэлхэйн бүм[...] энэ хизаарта эб найрамдал [...] лан байдал тогтоохын тула, [...] дэй гүрэндэ эсэргүүгээр [...] эзэрхэг түримхэй добтолгые [...] хын тула дары хэмжээ абаха[...]

Советскэ делегаци Дүтын [Зүүн] зүгтэхи байдалай муудаһа[н...] наагаа зобожо, Англи ба Ф[ранциин] эзэрхэг түримхэй ябуулгые [Аюул]гүйн Соведэй буруушаахань байна гэжэ тоолоно.

Хэрэгтэй болоо һаань, [...] делегаци резолюциин [...] проект оруулхаар бэлэн бай[...]

Һүүлээрнь Египедэй түлөө[лэгшэ] үгэ үгтэбэ.

Мүнөө үедэ англо-фра[нцузска] авиаци Египедэй городууд [...] тосхонуудые бомбодожо, өөһ[...] сэрэгүүдые буулгаха бэлэдх[...] байна гэжэ Лютфи хэлэбэ.

Иимэ байдалай тохёолдо[...] хада, эзэрхэг түримхэйнэрт[...] гүү өөрын хэмжээ абахаһа[а] ондоо арга Египедтэ үгы [...] гэжэ Лютфи хэлэбэ. Энэ [...] үндэһэгүй эзэрхэг т[...] ябуулганууд хадаа ООН-э[й] дэлхэй дээрэхи эб найрамд[...] хохидол бүхы хүн түрэлт[эн...] гай суйд болоно.

Удаань Югославиин түл[өөлэгшэ] Брилей, Англиин түлөөлэгш[э Дик]сон, мүн Франциин, Иранай [түлөө]лэгшэнэр үгэ хэлэбэ. «Эб най[рамдал] гурим сахихын тула» англ[о-фран]цузска эзэрхэг түримхэй д[обтолго] Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэ[...] хэбэртэйгээр Англиин түл[өөлэгшэ] Диксон хэлэһэн байна.

Һүүлээрнь Югославиин т[үлөөлэг]шэ Брилей дахин үгэ абаж[а ООН-]эй Генеральна Ассамблейн о[нсо сес]си зарлаха тухай дурадхал т[...] ёһоор оруулба. Энэ дурадх[ал...] сованнда табигдажа, бат[алагдажа] абтаба. Энэ дурадхалай түлө[ө] делегаци (Югослави, СССР, [...] Иран, Перу, Куба, чанкайш[ист...] лосовалаа. Англи ба Франц[иин де]легаци буруушаажа голос[оо үгэһэн...] Бельгиин ба Австралиин д[елегаци] һаналаа бариһан байна.

Пакистанай премьер-министрын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). Карачиһаа Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пакистанай премьер-министр Сухраварди Египедтэ Израилиин добтолһые «эзэрхэг түримхэй ябадал мүн» гэжэ буруушаагаа. «Иимэ байдал заһахын тула ямаршье ороной хүсэ хэрэглэхыень буруушаанабди» гэжэ Сухраварди мэдүүлбэ.

Булад хүбүүн

(Түгэсхэл)

сал эрьенүүдэй байрые харахада, тиимэ һүрхэй бэшэ—хуушанай налшагархан хашаал хадаа хашаа.

Ангууша хүнэй маягтайгаар бирдаан буугаа мүр дээрээ үргэлэн Булад һүниин харуулшанай үүргые дүүргэжэ эхилбэ. Үдэртөө садаһан хонид инсаглалданад. Түр-тар гэлдэн, иишэ тиишээ ябуултажа, хэбтэхэ газараа бэдэрнэд ха. Олон хүнүүдэй юумые түргэ-түргэн эсхэжэ байһан шэнгеэр хярд-хёрд гэлдээн гаража, хонид хибэдэһээ забда-залитгүй хибэнэд. «Ан-бун гэжэ эдэ бараһад амархань ха»,—гэжэ Булад тэрэ үедэ бодоно.

Залуушуул шаг шууяа татаһаар колхозой центрһээ дүтэлнэд. «Неужели һүниин тэн болооб» гэжэ Булад бодоод, арбадахи класс дүүргэхэдэнь эхынгээ бэлэг үгэһэн «Победа» часыгаа гаргажа, тэндэ яларжа байһан электролампочкын гэрэлдэ тэрэнээ тонгойн байжа харана. «12-һоо үнгэрөө ха юм, манай киношод...» гэжэ бодоһоор байтарнь тэдэ залуушуул ерэжэ, «Харуулаа һайнаар харахыешни, Булад шамдаа хүсэнэбди» гэлдэн, хонишон басагад гэр байрануд тээшээ ошонод. «Хүйтэншэг байна. Харин дулаасахаяа ошожо, үүдэнүүдыетнай тоншожо болохоб. Айлшани угтахаар бэлэн байгаарайгты» гээд Булад хүхинэ.

Хонидойнгоо байрануудые түргэ-түргэн тойрон байтараа, Булад харуулшанай дулаахан будка соо орожо, арбадахи классай гү, али институдай учебник харасагаана. Һүүлээрнь хусануудай байрын хажууда ошожо, үүдыень бүхэлөөд орхино. «Эдэ мундуу баатарнуудшни дэлбэ татажа болохо» гээд тиихэ зуураа бодоно. Эхэ хонидой байрада хүрэжэ, нэгэ хэһэг анхаралтайгаар шагнаад ябана. Хэнзэ хурьгадай байрын үүдэндэхи һэеыень заһасагаан, модоор дабхар тулана...

Үбэлэй ханхинама хүйтэн эхилэжэ, эндэхи нютагаар үдэшын сагаан жабар һэнгэргүйгөөр шэршэгэнэнэ. «Ногоон ковероо дэлгэһээр уданшьегүй зун ерэхэ ха юм, хүйтэн жабар хэды май энээгээр соробхихонь һэм» гэжэ һанаһан хэбэртэй эндэхи уужам нуга нэгэшье жэхынгүй тэнюун гэгшээр мадына. Нэгэтэ Буладай харуулаа ябуулжа, номоо уншан дулаасажа һуутарнь, иимэ ушарал тохёолдобо. Нохойн дуун хурсаар һаб-һоб гэжэ, тэрэнэй забһараар хонидой түршэгэ-таршага гэлдэхэнь дуулдахадал гэнэ. Залд гэжэ һуга харайн бодоод, «Энэ юун болобо гээшэб» гэжэ һанаад, Булад газаа тээшэ гүйн гарана.

Тиихэдэнь эрьенүүдэй налшагархан хашаа соо нэшэгэрхэй, тэшэгэрхэй боложо байба. Юуншье болоһыень хүсэд ойлгоогүй байбашье, буугаа дээшэнь залажа, Булад нэгэ удаа «бид» гэтэр буудажархиба. Сууряан сасаран, бүдэхи боло болоһоор замхашана. Налшагархан хашаанай орой дээрэ нэгэ борбогор юумын унжаганан хүдэлхэнь харагдана. Бүхы шадалаараа тэрээн тээшэ Булад гүйжэ ошобо. Ерэн гэхэдэнь, һолоомоор хушагдаһан харбиинхын забһар руу хойто хоёр хүлөө алдажархиһан» хүхэ шоно шадабал нэгэ тээшээ талиниха гэһэн хэбэртэй юухэ-юухэгүй үйхэгэнэн байба ха. «Тархиинь һамна буудаха» гээд Буладай бирдаанаа һомолхо тэдынь, тэрэ шононь хашаа рууньгулжашаба.

Хашаа дээрэ Булад һүрэн гарана. Гар фонарь носоон, шонын унаһан забһараар харахадань, нэгэ булангдань эрьенүүд бөөгнэрэнхэй, нүгөө булангдань хаяа руу толгойгоо «нюуһан» шоно «тархиһаам бэшэ, бү эди» гэһэн хэбэртэй жуунайн хэбтэнэ. «Тэндэнь буудаха гэхэдэ, нэгэ аюул бии: «дутуу буудуулһан шоно хониндо аһажа болохо» гэжэ Булад түргэн соогоо бодоно.

Галай аюулда зорюулагдан, тэндэ хэгдэһэн багорые Булад мэтэр шүүрэн абажа, хүхэ шонын сээжэ багыень барижа, бии хүсөөрөө «лус» гэтэр хадхаад, багоороо тэндэнь шанга гэдэг дараад байна. Шоно хэрзэгы шангаар тэршэлнэ. Багорой эшэ забда залигүй нахилзан шэшэрнэ. Хүзүүгээ мухылган, шоно багорой түмэрые шунахайгаар мэрэн, хара хүрин шүлһэ һайрууна.

Нэгэ забһараар Булад багоороо һухалан, тэрэнэй нүгөө тохигор үзүүрээрнь шонын үргэн доогуур нэшэн, лаб догоодон абаха зуураа, шонын бэеые наашань шэрэн үргэжэ, үноохи забһар өөдэ асарна. Шонын бэе унжина, хойто хоёр хүлынь газарта хүрэһэн зандаа хэбэртэй. Шонын толгойень тэрэ забһараар бултайлгажа, Булад абаха хэмжээгээ дары түргэн абаба...

— Булад, шимнай баһал зүрхэтэйшье, хүсэтэйшье хүн байбаш. Колхозойнгоо зөөриие аршалбаш. Шиниигээ оролдолгые түрэл колхозойш гэшүүд хэзээшье мартахагүй,—гэһэн магтаалай үгэнүүдые эндэ гүйлдэжэ ерэһэн хүнүүд дээрэ дээрэһээнь хэлэбэд.

Энээнэй дараа Буладые парторг Сампил Халзанович дуудажа:

— Зай, шимнай яһала ажалша хүн байнаш. Тэрэ хүдэлжэ байһан фермынгээ даагшань болохо болоо хаш. Конечно, хүндэшье, бэрхэшье байха. Теэд оролдохош, бидэ туһалхабди,—гээд хэлэжэрхёо һэн.

—Иигэжэ хэлэхэдээ яаба гээшэбта. Би ябашье шадахагүйлби. Мүнөө тушаал даагаад яаха биб. Ажал хэжэ ябабал дээрэ ха юм,—гэжэ хэлээд, Булад Сампил Халзановичта һайсахана добтолбо.

Үгөө ойлгуулжа ядаад, «зууһан зориһоноо табихагүйһөө гадна, Булад ехэлэ даруу хүбүүн байна. Ажалай гүн сооһоо ёһотой хүн түрэдэг хадань, ажал дээрэ ябахам гээшэнь зүбшье гээшэ ха»,—гэжэ Сампил Халзанович дүн хээд, Буладай хэлэһые зүбтүүлһэн байгаа һэн.

Нилээд хожом болоһон хойно городһоо мүноохи Дампил Тагласов хүрэжэ ерэбэ. «Дампилнай баһа амаралтада ерэбэ» гэлсээн болобо. Теэд энэ удаа амаралтада бэшэ, харин институдһаа гаргагдаад, орохо гараха нүхэеэ оложо ядан, нилээд городоор тэнэһэн хойноо хүрэжэ ерэһэн байба.

— Юундэ институдһаа гаргагдаабши,—гэжэ хүнүүдэй асуухада,—физкультурада ехээр шунаад гаргагдааб,—гэжэ харюусадаг байба.

Хожомынь мэдэн гэхэдэ, архи уугаад, ресторан соогуур наншалдаа гаргажа, хулиганай абари зан нэгэнтэ бэшэ үзүүлһэн дээрэһээ институдһээ холодхогдоһон байба. «Физкультурашье бэшэ, харин культурагүй ябадал гаргаа ха» гэлдэн, хүнүүд Дампилые ехээр наадалба.

Дампилай энэ ушарал тухай мэдэхэдээ Булад һанаагаа ехээр зобон, олон юумэнүүдые бодоо һэн. «Дампил экзамен зоригтойтоор баряа һэмнай. Яагаад тиимэ тулюур юумэндэ дайрагдаба гээшэб. Муу юумэ хэхэ гэжэ Дампил сананаһаа һанаһан байхагүй. Ойлгомторгүй тиимэ ябадал гаргаһан байха ёһотой. Иигэжэ сагааруулжа һанахада зүб гээшэ гү, али буруу гээшэ гү?» гэжэ урдань муушалуулһанаа хэрэгсээнгүй бодоо һэн.

Теэд хүнүүд жииртээ ондоохон дүн хэһэн байба гэбэл, «эхэ эсэгэнь Дампилые дан эрхээр үргэжэ, юумые юумэ гэжэ һанахагүйгөөр һургаа һэн. Һэбхи ябадалтай һайхасаан юун тиимэ мүртэйтөөр ябажа шадахань һэм. Холо харайнгүй бүдэрхэл мүрөөрөө бүдэрөө. Теэд ажабайдалай, халуун хүйтэн аршаануудаар утаалга хадаа, ухаа орожо хүнэй зэргэдэ хүн болохо юм бэшэ гү?»

Буладай ажабайдалда һүүлэй үедэ болоһон юумэнүүд тэрэнэй эсэгэ Гарма Доржиевай һанаа сэдьхэлдэ бага бэшэ хубисхал үүсхэбэ. «Биш буруутажа, хүбүүмни зүбтэбэ ха» гээд, тэрэ бододог болобо. Ажалта үдэртөө Буладай абаһан обоо онди зөөри Гармын зосоо бүришье ехээр нара гаргаба.

— Хүбүүн ши тэрэ фермын даагша болохоёо дэмы арсаа хаш. Тэрэшни бүри олзотой, бүри барыштай байха һэн ха,—гээд Гарма нэгэтэ хүбүүндээ хандаба.

— Болохомни хаана ошохонь һэм. Ажалай дүй дүршэл оложо абаха хэрэгтэй ха юм. Ажал тушаа «а» үзэг, «арба» мүнгэнэй шоото мэдэхэгүй аад, тушаал даагаад яаха биб. Ажалда хабаатай юумэ бүхэниие мэдэжэ абаха гэжэ оролдоо болоном. Баһа һургууляа үргэлжэлүүлхэ ха юм биб,—гэжэ Булад тоомтойгоор харюусаа һэн.

— Хүбүүмни бүдүүн хүн боложо зүб, сэсэн юумэ хэлэдэг болоо,—гэжэ Дыжит хэлэнэ. Тиигээд «Бэеэ гамнажа яба, хониндо ноохи шонын ороһые һанахадаа, үргэһөө алдажа, эдеэнһээ гаршанам»,—гээд, эхын зүрхэн эжэлэнгүй дабтана.

Ажабайдалые, олон юумэнүүдые һайса шэбшэжэ үзөөд, Булад «ажал эрдэм хоёрто тэгшэ һураха» гэһэн хатуу зоригоор хамаг ухаан мэдэрэлээ зэбсэглэнэ. Хүдөө ажахын институдта заочноор һуралсажа, хоёр дабаан өөдэ—ажалай үндэр тээшэ, эрдэмэй үндэр тээшэ сэхэ зорихо гэжэ Булад шиидэбэ. Энэ зүб зам дээрэнь ямаршье хаалта байхагүйл.

Венгридэхи байдал тушаа

БУДАПЕШТ, ноябриин 1. (ТАСС). Октябриин 31-нэй һүни Будапештдэ амгалан байгаа. Түрмэнүүдһээ гаргагдаһан хүнүүдэй бандитска добтололго ба дээрмэдэлгэ хэһэн хэдэн ушар тухай радио мэдээсээ.

Венгриин социал-демократическа партиин делегаци (энэ партиин шэнээр байгуулагдаһан тухай урждэр мэдээсэгдээ һэн) Анна Кетли толгойлогшотойгоор Социалистическэ интернационалай сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсахаяа Венэ ошобо. «Непсаа» гэжэ газетэ социал-демократическа партиин орган болоо.

Венгриин хүдөөгэй жэжэ ажахынуудай дулдыданги бэшэ партиин орган «Кишуйшаг» гэжэ газетэ гараа.

Будапештдэ эдеэ хоолой бүхы магазинууд нээгдээ.

БУДАПЕШТ, ноябриин 2. (ТАСС). Будапешт, Мишкольц, Дьер, Дебрецен болон Венгриин бусад городуудай промышленна предприятинууд, ниитын транспорт, гүрэнэй эмхи зургаанууд хүдэлөөгүй зандаа байна. Һургуулинууд, театрнууд, музейнүүд ба стадионууд хаалгатай.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ столицада болон провинцида контрреволюционно банданууд хэрзэгы дошхоноор аашалжа, ниитын ба партийна олохон организацинуудай байшангуудые һандаргаһан, ниитын олон ажалябуулагшадые сохиһон, алаһан байна. Венгерскэ ажалшадай парти тараагдажа, тэрэнэй һуури дээрэ венгерскэ социалистическэ хүдэлмэришэнэй парти (партиин секретарь Янош Кадар) байгуулагдаа гэжэ үсэгэлдэр соносхогдоо.

ВЕНА, ноябриин 2. (ТАСС). «Эстеррейхишэ фольксштимме» газетэ «Самолёдуудай эскадрилинууд Венгри эльгээгдэнэ» гэһэн гаршагтай статья толилбо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Самолёдууд эскадрили эскадриляар австрийска аэродромууд дээрэһээ Будапешт худар таһалгаряагүй шахуу эльгээгдэжэ байна. Эмнэлгын хэрэгсэл эльгээгдэнэ гэжэ тусхайта мэдээсэл харуулхые оролдоно. Теэд даншье тиимэ бэшэ ха; иимэ олон самолёдуудаар бүхэли түби газарнуудые эмнэлгын хэрэгсэлээр хангажа болохо ха юм. Олон зуугаад венгерскэ сэрэгэйхид, Хортиин [...] анханай офицернүүд, гитл[еровско] армида алба хэһэн олон зууг[аад вен]герскэ офицернүүд ба солда[д...] руун тээһээ Венгри худар эл[ьгээгдэ]нэ гэжэ хүнүүд хараһан бай[на. Само]лёдуудай дунда баруунгер[манска...] хилын албанай машинануу[д, анг]лийска ба бусад машинану[уд...]

ВЕНА, ноябриин 2. [...] «Зальцбургда американска [...] далгын центр бүхы хүсөөрөө [хүдэлнэ»] гэһэн гаршагтай статья [...] дээрэ дурсагдаһан газетэ то[лилбо.]

Венгридэхи контрреволю[ционно] ябуулгануудые американецу[уд ба] венгерскэ хархис эмигрантну[удай] тэлбэрилдэг центрнүүдэй [нэгэн] Зальцбург болоно,—гэжэ энэ [статья] соо хэлэгдэнэ. — Буһалгаан[ай] байлдаануудай болоһон түр[үүшын] үдэрһөө хойшо Зальцбургда[хи вен]геро-американска тухирдалгы[н центр] бүхы хүсөөрөө хүдэлнэ. Мүн[өө] энэ центр өөрынгөө ажал-яб[уулгые] сэхэ венгерскэ газар дээрэ [ябуулжа] байна». Зальцбургые америк[...] дай эзэмдэн абаһан үшөө т[...] Венгриин арадай демократи[е...] гаахын тула олон м[иллион] доллар эндэ гаргашалагдаһ[ан...] гаа гэжэ статья соо заагдана. [...] дэ венгерскэ хэлэн дээрэ б[...] һэн американска листовко[н...] агаарай бүмбэгэнүүд олон [...] дараа, мянгаадаараа Зальц[бургһаа] эльгээгдэдэг байгаа. Зальц[бургһаа] Венгри худар агентнүүд, ди[версант]нууд, буу зэбсэг ба һомон эль[гээг]дэг байһан юм. Зальцбургда[хи аме]риканска центр бэлэдхэлэй х[...] ри хэжэ байһанаа мүнөө Ве[нгридэ]хи контрреволюциие сэхэ д[...] эхилбэ гэжэ газетэ тэмдэгл[э...] руун Венгридэ байралаад, Ве[...] «баруунай демократи» то[...] уряалдаг «сүлөөтэ радио[...]» гэжэ нэрэтэй радиостанци[...] олонхинь Зальцбургһаа [...] Венгри абаашагдаһан амер[...] нүүдэл станцинууд болоно. [...] бургдахи «венгерскэ кан[...] гэдэгэй американска м[...] ажабайдагыень эндэ хэншье [...] гүй гэжэ саашань статья со[о хэлэг]дэнэ.

Редактор Д. Л. ЛОБСА[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — [...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00908. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 63[...]